

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani,
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.

România, America și alte țări străine 11 cor. anual
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului” Sibiu.

Foaie politică

Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraă
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

Limba românească în școlile din Basarabia.

N'a trecut mult timp, decând am putut vesti cetitorilor noștri știrea îmbucurătoare, că guvernul Impăratului rusesc a dat poruncă să se slujească în toate bisericile românești din Basarabia în limba românească.

Guvernul jidano-maghiar din Pesta a pornit cu furie împotriva celor două biserici românești din Transilvania și Ungaria, din cea unită (greco-catolică) zmulgând o mulțime de sate și înglodându-le într'o episcopie păgână, care după însași mărturisirea gazetelor guvernamentale are să slujească pentru maghiarizarea Românilor uniți. Acum se pregătește se facă același lucru cu biserica neunită (greco-orientală).

Pecând deci în Rusia își recunosc greșala făcută față de Români cu privire la drepturile naționale în biserică, a mai rămas în Europa un singur stat barbar, care vrea să omoare credința creștinească punând biserica în slujba desnaționalizării. Acest stat e Ungaria.

Acum putem da cetitorilor noștri o altă știre îmbucurătoare, tot din Rusia și tot cu privire la libertatea culturii naționale a Românilor din Basarabia.

Guvernul rusesc a dat ordin, ca în toate școlile din comunele românești să se propună în cei dintâi doi ani religia și celelalte materii de învățământ în limba românească.

E multă nădejde, că nu peste mult limba românească să fie introdusă în toate clasele și în toate felurile de școale.

Dupăcum suntem informați, lucrul acesta frumos a fost pregătit când cu conferința dela Petersburg în chestiunea conflictului româno-bulgar.

Pe când deci în Ungaria guvernul a închis sute și sute de școale românești, pentru că în locul lor să lase întunerecul neștiinței sau să înființeze școale cu o limbă străină, cu ajutorul căreia tot îndobitocirea copiilor noștri se urmărește, Impăratul Rusiei dă poruncă să se înceteze cu crima de-a silii pe un popor să se lipsească de cultură, care e cu puțință numai în limba maternă.

Modul, cu care suntem tratați noi Români de-aici se prezintă într'o lumină cu mult mai respingătoare, când ne reamintim, că magnatul ungar Berchtold, din nenorocire ministru de externe, se prăpădia de dragostea Slavilor din Macedonia, cari ar fi amenințați să fie sârbizați. Dar Slavii aceia nu sunt Bulgari, căci Bulgari i-a făcut numai propaganda culturală și cu bombe a comitagiilor. Dacă-l durea așa de tare de sârbizarea Macedonenilor, pentru ce suferă la noi maghiarizarea?

E cu adevărat mare deosebire între a-suprirea culturii naționale românești în Transilvania și Ungaria și între libertatea culturală, care a început să se reverse peste Români din Basarabia. Noi Români a-supriți de sub domnia Impăratului Austriei trebuie să fim mulțumitori Impăratului Rusiei pentru fapta sa de dreptate.

Eară ca pisica în jurul păsutului ferbinte. Jidanii dela gazeta „Pester Lloyd” scrisă nemțește umblă de nou ca pisica în jurul păsutului ferbinte. Din deșteptarea României, din mărirea Serbiei ei nu trag singura învățătură cu puțință pentru o minte sănătoasă, că *trebuie să se facă dreptate celor peste nouă milioane de Români și Sârbi din partea de meazăzi și răsărit a monarhiei*, pentru că aceasta să nu se prăbușească cum s'a prăbușit Turcia europeană. Nu, Doamne ferește! Jidanii îndeamnă pe cei din partidele lui Just și Coșut să se lapede de dorința lor de-a desface Ungaria și mai mult de Austria! Prin aceasta vreau să le spună, că cu cât vor fi mai strânși de Austria, cu atât Jidano-Maghiarii pot asupri mai mult pe Români, Sârbi, Slovaci și Șvabi.

Sperăm, că un viitor nu prea depărtat le va dovedi, că se înșală în speranțele lor cum s'au înșelat și frații lor, Bulgarii.

Congresul săcuesc. Săcuii, acești miologiți ai statului, au ținut în Vâlcele, cunoscuta scaldă de lângă Brașov, un congres. Cuminiții de ei au hotărât să ceară dela guvernul din Pesta, ca fără amânare să maghiarizeze toate școlile confesionale, atât cele populare cât și seminariile, ca să nu mai răsune în școlile de pe pământul românesc altă limbă decât cea a lui Atila.

Dupăce au dovedit astfel, că sunt buni patrioți dupăcalapodul ideii șuchiate de stat național maghiar — e vorba de-a lua munca culturală a altui popor — capetele de Săcui și-au arătat și scopul adevărat al întrunirii lor, *cerșitoria*. Prin altă hotărâre cerșesc dela guvern să le înființeze și mai multe școale economice decât au acum.

Obrăznicia Ciangăilor. Acest neam de slugi, îmbuibat cu toate bunătățile statului luate dela noi, s'a făcut de o obrăznicie nemaipomenită. Izbutind Români din Satulung (Săcele) să aleagă un ajutor de notar, Ciangăii s'au repezit cu injurăturile cele mai ciangăești asupra preotului român de-acolo, părintele I. Leucă strigând totodată, că Români să plece în Valahia!

Poftim minte de Ciangăi!

Administrația aziatică și Slovaciei. Fruntașii Slovacilor s'au întrunit în casa unuia dintre ei în Turoș-Sân-Mărtin pentru

a se sfătui. La sfârșitul ședinței se pomenesc cu primpretorul Atila Uiheli, care le scrie la toți numele, ca să le dicteze o amendă pentru că s'au adunat fără să-l înștiințeze și pe el! Inzadar au protestat fruntașii slovaci contra acestei năvăliri nelegiuite într'o casă privată, Atila, ca să arete, că nu de geaba poartă numele celui mai mare dintre ei, i-a condamnat pe fiecare la închisoare de 5—10 zile și amendă în bani de câte 200 coroane.

În același timp însă codițele presei din Europa, gazetele jidano-maghiare din Pesta și celelalte orașe jidano-maghiare din țara noastră fac bale la gură pentru că naționalitatea bulgară (care nici nu există cu adevărat) din Macedonia ar fi asuprită. Câtă nedreptate în țara aceasta!

În legătură cu oprirea congresului învățătorilor români. „Românul” din Arad anunță, că asociația învățătorilor români se va înscrie ca membră în *asociația internațională* (din toate țările) învățătoarească. Aceasta și în semn de protest față de asociația învățătorilor jidano-maghiari (și renegați), căci aceasta a contribuit foarte mult cu minciunile ei la minister ca să oprească adunarea învățătorilor noștri.

Atentatul din Agram (Zagreb). Atentatorul Doicici e un fecior de 23 ani. El a declarat, că nu-i pasă de moarte, căci *în locul lui sunt gata alți tineri croați, cari vor ști să scape Croația de rușinea jugului guvernului din Pesta.*

Comisarul Croației a fost rănit numai ușor.

Bravul popor german (șvab) din Ungaria de meazăzi luptă din răspuțeri împotriva maghiarizării, cu toată intelctualii lui (domnii cu carte multă) nu-i ajută. Iată ce se spune într'o scrisoare publicată într'o gazetă germană din Pesta:

„Nu trece zi, ca să nu se protesteze în vre-o comună germană împotriva școlii maghiare. Aceasta mișcare contra școalelor maghiare nu este pornită în urma vre-unei agitațiuni, ci vine *din sânul poporului*. Intelctualii poporului german din aceste sate nu sprijinesc mișcarea, ci își dau toată silința să o oprească, cu toată și ei sunt fiii națiunii germane. Lupta între țărani germani și intelctualii lor se petrece în toată liniștea.”

Aceasta trebuie să fie de învățătură și pentru țărani noștri. Când i-a bătut Dumnezeu cu un cârturar slab, care s'a pus în slujba dușmanului nostru, să nu plece capul, ci să se apuce singuri de luptă, căci slavă Domnului, avem în fiecare sat țărani naționaliști *cu mintea luminată*, cari știu ce

trebuie să facă. 'Tar lupta contra cărturării slab să nu o ducă în liniște, ca țărării șvabi, ci astfel, încât cel slab să-și blasteme soarta și să ia lumea în cap. Pentru aceasta sunt destule mijloace!

Autonomie națională în Arabia.

Ceeace noi nu am putut câștiga încă, adică *autonomia* noastră *națională* între marginile monarhiei noastre, Arabii din Turcia au câștigat, adevărat, că după lupte înverșunate purtate ani îndelungați cu arma în mână.

„Monitorul Oficial“ (gazeta, în care se publică legile și ordinațiunile) al Turciei publică ordinul Sultanului din Constantinopol, prin care se hotărăște:

1. Averele bisericilor și școalelor arabe va fi administrată numai de Arabi.

2. Arabii vor face serviciu militar numai în Arabia (așadară nu vor putea fi duși ca de pildă feciorii și rezerviștii nostri din Transilvania tocmai în — Dalmația).

3. În școli, la judecătorii și în administrație se va întrebuința *limba arabă*.

Cetitorii nostri trebuie să știe, că Arabia e în *Azia*, prin urmare în *Azia* e cultura, adică respectarea drepturilor naționale ale unui popor pe o treaptă mai înaltă ca în Ungaria, care geograficește se află în Europa, dar din punct de vedere cultural e mai departe de Europa cu Arabia.

Va trebui să o europenizăm noi!

Din luptele Polonilor. În Prusia gem sub jugul Burcușului aproape cinci milioane de Poloni. E adevărat, că majoritatea parlamentului german din Berlin a protestat și protestează mereu contra barbariei prusace, dar până acum n'a putut face nimic pentru Poloni, căci Prusia, cu toată e un stat în Germania, poate să facă ce vrea cu cetățenii ei. Așa e constituția germană. În schimb, Polonii stau cu mult mai bine decât noi, căci acolo și copilul de trei ani învață, că dușmanul de moarte al Polonului e cânele de Prusac. Polonii de-acolo susțin mai multe gazete și au mai multe bănci populare (nu de cele cămătărești) decât întreg neamul nostru românesc. Cu toată dieta prusiană a votat sute de milioane pentru cumpărarea de pământuri și colonizarea lor cu Prusaci, cu toată a votat chiar o lege, prin care statul prusac poate cumpăra cu sâla pământul Polonilor, adică îl poate fură, Polonii totuși își înmulțesc în fiecare an moșia.

O dovadă frumoasă despre naționalismul lor înflăcărat, pe care trebuie să-l urmărim și noi *întru toate*, a dat poporul polon zilele trecute.

În Germania întreagă s'a serbat jubileul de o sută de ani dela învingerea lui Napoleon Bonaparte, care fusese bătut în anul 1813, în luna Octombrie, în apropiere de Lipsca, de trupele germane, ruse și austriace, în acestea din urmă și multe *regimente românești*. Regele de-acum al Prusiei a serbat jubileul acesta și în orașul Posen, centrul Polonilor din Prusia. El a dat un banchet, la care au fost invitați și mulți nemeși polonezi. Aflând poporul, că nemeșii lui beau și mânâncă la o masă cu dușmanii lui de moarte, au trimis câteva sute de bărbați vrednici polonezi în fața palatului, unde benchetuiă regele cu ceialți. Aici au făcut o serenadă de miorlăeli ca de pisici, de lătrături ca de câni, apoi suflau din trâmbițe găurite, loviau în oale sparte, scurt, eră o gălăgie, de cei din palat nu-și auziau vorba. Pe toți nemeșii po-

lonezi i-au primit cu huidueli și pumni, pe doamnele înțotonate în mătăsuri le-au umplut cu apă murdară. Noroc, că au sărit sute de polițiști, căci altminteri eră vai de trădătorii neamului lor. Cu toată haita de polițiști, nemeșii poloni au fost întâmpinați și la eșire cu aceleași huidueli.

Iată ce face un popor conștiu și mândru cu lăpădăturile lui, cari cutează chiar și numai să stea la aceeași masă cu dușmanii de moarte ai lui.

Perderile Austro-Ungariei din cauza politicei lui Berchtold—Tisa.

Politica făcută de Berchtold după îndemnul oligarhiei maghiare (a magnaților maghiari și a celor cu politica de maghiarizare) a fost urmată de pierderi însemnate pentru întreaga monarhie austro-ungară. Aceste pierderi trebuie mereu scoase la iveală, pentru că continuând politica austro-ungară tot pe calea de până acuma atât înăuntrul Ungariei, cât și față de Serbia și România, Austro-Ungaria își sapă singură groapa. Îndeosebi noi Românii trebuie să cunoaștem bine toate împrejurările politice, căci dupăcum am văzut în timpul crizei din urmă, *chestiunea românească nu e numai o chestiune latinică a Ungariei, ci o chestiune europeană*. Aceasta s'a dovedit prin ceeace au scris oameni chemați în gazetele cele mari din Franța și Anglia, apoi Germania, aliata Austriei, și chiar în unele din Viena.

Până când nu se va face dreptate deplină Românilor din Transilvania și Ungaria, România nu poate fi pietină sinceră a Triplei-Alianțe, iar aceasta nu va putea avea la caz de primejdie ajutorul armatei române de cincisute de mii de oameni viteji și bineînarmați, ci mai curând va avea armata aceasta împotriva ei.

Ce a pierdut Austro-Ungaria în urma politicei ei? A pierdut înainte de toate Sangeacul Novi-Bazar și prin aceasta drumul spre Salonic. Pierderea aceasta a avut drept urmare împreunarea Serbiei cu Muntenegru, cari amândouă îmbrățișează acum Bosnia și Herțegovina, *două țări tot sârbești*, de două părți. Serbia a scăpat de grozava asuprire economică a Austro-Ungariei, căci acum s'a apropiat și de Marea Adriatică și de cea Egeică, pe unde își poate trimite mărfurile ei în statele Europei fără să-i mai pese, dacă vrea Austro-Ungaria ori ba. Speranța Austro-Ungariei de-a ajunge vre-odată la Salonic s'a topit pentru totdeauna, căci Serbia așa de mărită de astăzi va ști să o oprească, mai ales, că în vecinătatea ei trăiește în Austro-Ungaria o populațiune *sârbească* mai mare decât cea din însași Serbia.

Văzând Berchtold & Compania din Pesta, că nu poate împiedeca mărirea Serbiei, s'a apucat de paiul Albaniei. Credea să înființeze o Albanie mare, în care să stăpânească momind cu bani pe căpeteniile albaneze. Și în cazul acesta a rămas de răs, căci Albania ca stat a rămas numai o umbră, și aceasta jumătate a *Italiei*. Și în cazul acesta a biruit Serbia și micul Muntenegru, care și-a bătut joc de monarhia noastră în modul cel mai rușinos pentru ea.

Vărf i-a pus prostiilor lui Berchtold & Compania din Pesta politica față de România. În dorința lor nemernică de-a opri înțărirea României, pentru că aceasta să nu se poată interesa așa cum e datoare de cele patru milioane de Români din Austro-Ungaria, Berchtold & Compania din Pesta a

vrut să mărească Bulgaria cât mai mult, pentru că astfel să devină o amenințare veșnică pentru România. Regele Carol a observat mișelia și urmarea a fost, că cu ajutorul României nu numai Serbia și Grecia s'au mărit și întărit, dar chiar și România, iar Bulgaria a rămas mai tot cum a fost, dar sleită de puteri pentru zeci de ani, așa că nu va însemna nimic pentru politica hrăpăreață a Austro-Ungariei. Se înțelege, că de-acum înainte România va ști să-și aleagă tovarășul...

Dar Austro-Ungaria a pierdut și bani. Numai cheltuelile pentru armata mobilizată au fost de treisute și zece milioane de coroane, dupăcum spune o gazetă din Viena. Dar ele de sigur au fost mai mari. Unde pui pierderile de multe sute de milioane în comerțul, pe care îl avea Austro-Ungaria în Serbia și Turcia, unde pui pierderile de muncă nefăcută.

Încă o astfel de criză, și Austro-Ungaria se duce pe copcă. Căci pe națiunile ei puțin se poate bizui, fiind majoritatea lor asuprite și prin urmare nemulțumite. Numai cu Jidano-Maghiarii și cu o parte din Nemți nu se poate susține monarhia. Aceasta să și-o însemneze bine cei din fruntea ei.

Românii și Sârbii.

Semnele de prietenie între Români și Sârbi se înmulțesc tot mai tare. Prietinia aceasta sperăm să devină tare ca stânca, pentru că o durere comună leagă națiunea română de cea sârbească, durerea pentru asuprirea acestor două națiuni, cea sârbă de peste cinci milioane, cea română de patru milioane, toate sub același jug. Atârnă de Sârbi, ca dând libertate deplină în biserici și școli pentru cele peste cincisute de mii de Români din Serbia de astăzi prietinia să se strângă cât mai mult.

Dar acum să povestim câteva întâmplări, cari dovedesc apropierea sufletească dintre Români și Sârbi.

În 12 August venia pe Dunăre în sus înspre Vârciorova (orașel românesc cu port lângă Dunăre tocmai la granița Bănătuului) un vapor sârbesc, care trăgea după sine patru șlepurii mari, pe cari erau imbarcate două batalioane de soldați sârbi. Aceștia veniau din Bulgaria. Când a ajuns vaporul în fața Vârciorovei, a început să meargă mai încet, iar soldații și cu ofițerii strigau în cor românește *Trăească România!* Ofițerul, care purta steagul, îl plecă înaintea țărâmurii României. Românii de pe țărâmul românesc salutau cu steagul național și strigau sârbește *Jivio Sârbia!* (adecă trăească Serbia). Vaporul a plecat apoi mai departe cu soldații, cari cântau veseli cântece naționale de-ale lor.

*

Correspondentul unei gazete din București mergând la Belgrad, ca să vadă serbările cele mari ale păcii de-acolo, a avut o convorbire cu un maior sârb, rănit greu la o mână. Iată, ce i-a spus maiorul:

„Idealul nostru nu a luat sfârșit cu războiul de-acum, cu toată ne-am mărit în mod însemnat patria; mai avem un ideal și voi Românii nu trebuie să uitați, că acela ne este comun. Prietenia dintre poporul român și al nostru datează de multă vreme. Când va veni momentul — care nu-i departe — aceasta prietenie îndrumată de idealul comun își va da roadele.

„Noi de-abia am isprăvit războiul din Balcani și facem pregătiri pentru cel care va trebui neapărat să fie peste câțiva ani,

atunci spre meazănoapte... De pe acum am comandat încă trei sute de mii de puști, care vor fi purtate și de femei, de va fi trebuință."

Bătrânul conducător politic al Sârbilor dela noi, dl Mihail Polit, care de cinci-zece de ani luptă pentru desrobirea Sârbilor din jugul guvernelor barbare din Pesta, a trimis dlui Maiorescu, primministrul României, o scrisoare, în care l-a felicitat pentru frumoasa izbândă la încheierea păcii din București. Dl Maiorescu i-a răspuns prin următoarea scrisoare:

„Domnule, Scrisoarea, ce mi-ați adresat, m'a mișcat adânc, căci părerea unui critic și vestit bărbat politic ca d-voastră este foarte prețioasă pentru mine, mai ales, că cunosc legăturile, ce le aveți cu deputații români de peste munți.

„Mie, omului de 70 de ani, îmi servește ca îndemn faptul, că un om în vârstă d-voastră ia parte la viața publică și critică cu atâta cunoștință de starea din afară (politică).

„Primiți, vă rog, expresiunea recunoștinței mele. Titu Maiorescu."

Ne bucură mult aceste semne de dragoste între Sârbi și Români.

Știri politice din străinătate

Conflictul turco-bulgar. Ii zicem conflict, căci până acum nici Turcia, nici Bulgaria n'au declarat războiu una contra celeilalte. De Bulgaria nici nu ne mirăm, pentru că ea a început amândouă războaiele, și cel dintâiu contra Turcilor, și al doilea contra aliaților ei mișelește, adică fără să le declare mai întâiu. De altminteri Bulgaria nici nu se mai poate gândi la războiu, ceea ce se vede și de acolo, că și-a demobilizat armata. Bărbați politici bulgari, între cari și ministrii lor, se mulțumesc să declare, că ei își „pun speranța în spiritul de dreptate al Marilor-Puteri", cari au hotărât la Londra, ca Adrianopolul să rămână al Bulgariei.

Dar tocmai hotărîrea aceasta a conferinței dela Londra are o bubă rea, care îi ustură numai pe Bulgari. Aceștia în fudulia lor hunică — mai este un popor ca ei! — nu au vrut să ratifice, adică să subscrie atunci pacea cu Turcii, cu toate că Turcii au cerut aceasta. Acum Turcii au dreptate să susțină, că ei nu calcă nici o pace, căci

n'a fost încheiată. De aceea s'au întărit bine atât în Adrianopol, cât și în Kirkilise și în Demotica, toate orașe aproape de granița bulgară cea veche. De aici nu mai vor să iese și *nici nu vor ieși*.

Două sunt cauzele, cari silesc pe Bulgari să se supună sortii, pe cari înșiși și-au croit-o: neputința lor de-a lupta cu armata turcă, acum organizată în mod strălucit nu ca în toamna trecută, și disprețul Marilor-Puteri față de Bulgaria. Toate Puterile, afară de Austro-Ungaria, care se teme însă să facă ceva, ca să nu pățească o nouă rușine, și-au întors fața dela Bulgaria.

Rusia, care a sprijinit-o așa de mult, nu mai vrea să știe de Bulgaria, căci își zice: când va fi să cuprindem Constantinopolul, va fi mai bine să luăm și Adrianopolul tot noi Rușii. Împăratul Rusiei a declarat, că de dragul Bulgarilor nrecunoșcători nu vrea să jertfească viața nici unui soldat rus.

Cât de tare s'a schimbat părerea Rușilor despre Bulgari se vede și de-acolo, că cea mai mare gazetă rusească „Novoie Vremia", care până bine de curând luă mereu apărarea Bulgarilor, publică acum dela corespondentul ei trimis în Tracia rapoarte lungi despre cruzimile nemai pomenite săvârșite de soldații bulgari împotriva femeilor, bătrânilor și copiilor turci, greci, armeni și evrei, — cruzimi, de cari mai grozave n'au săvârșit nici cei mai sălbatici Negri din Africa. Intr'adevăr e o adevărată pagubă, că România, Serbia și Grecia n'au nimicit cu totul pe acest popor sălbatic, care e o rușine pentru Europa.

Delegatul Italiei în comisiunea, care aveă să stabilească granița Enos—Midia, a declarat, că el nu vrea să iee parte la ședințele comisiunii. Germania nici când n'a sprijinit Bulgaria, Anglia trebuie să se gândească la mohamedanii ei din India, iar Franța împrumută chiar cu bani pe Turcia.

Nu e deci mirare, dacă din Constantinopol se anunță, că Bulgarii s'ar fi învoit să facă întru toate pe voia Turcilor. Bulgarii se laudă acum, că se vor alia cu Turcii și în curând vor porni războiu contra Greciei și Serbiei. (Să le fie de bine!

Am arătat toate acestea mai cu deamăruntul, pentru că ceea ce au făcut și fac Bulgarii, au făcut și fac și conducătorii poporului jidano-maghiar dela noi. Și aceștia s'au lăudat și se laudă mereu, că viteji,

harnici, iubitori de libertate și milostivi ca ei nu e nimeni, ceea ce li s'a și crezut mult timp în Europa. Acum s'au schimbat lucrurile, căci toată lumea cinstită din Europa e convinsă, că Ungaria e un stat tot așa de barbar ca și Bulgaria.

Albania. Granița de meazăzi a Albaniei încă tot nu e hotărîtă. Grecii protestează din toate puterile contra alipirii orașului Corița la Albania. În Atena se fac manifestațiuni mari contra pierderii Coriței, Albanezii grecomani din ținutul Corița cer, în frunte cu mitropolitul de-acolo, să fie alipiți la Grecia.

O comisiune numită de Marile-Puteri va aveă să hotărască granițele de meazăzi, de va putea.

Intr'aceea niște seminții albaneze, ajunse sub stăpânire munteneagră, au început să se răscoale. Toată lumea crede, dupăcum am mai spus, că aici e vârită mâna rea a Austro-Ungariei, care vrea, ca între popoară să fie tot neînțelegeri, pentruca nemeșimea parazită să poată trăi mai departe de pe spatele lor. Momeala celor dela cârmuirea Austro-Ungariei o dovedește mai ales faptul, că ei susțin, că Albanezii trebuie să aibă libertate națională, dar în Ungaria sufer, ca Românii, Sârbii, Slovaci să fie asupriți în modul cel mai barbar de haita tovarășiei jidano-maghiare-săsești.

Dar și Macedonia a fost numai până la o vreme.

Cruzimile Bulgarilor.

Am fost dat și noi știrea, că din Adrianopol a plecat o delegațiune compusă din Turci, Armeni și Evrei prin toate capitalele statelor mari din Europa pentru a cere, ca Turcia să rămână stăpână peste Adrianopol și Tracia. Cu prilejul acesta au înaintat guvernelor europene un memorandum, din care dăm și noi o parte mică, și anume cea privitoare la cruzimile săvârșite de Bulgari, acești urmași ai Hunilor ajunși dincolo de Dunăre. Iată, ce se spune în acest memorandum:

„De șasesute de ani trăim sub stăpânire turcească fără să fi fost vreodată supărați în privința religiunii noastre.

„Declarăm sus și tare, că Bulgarii, cari se laudă, că vor să mântuie creștinismul de cruzimile turcești, n'au cruțat, chiar din prima zi a intrării lor în Tracia, nici femeile noastre, nici copiii nostri.

Cu paloșul. 88

Poveste vitejască din vremea descălecatului Moldovei

de

Radu Rosetti.

(Urmare).

Cap. XLVIII.

Frații călai.

Cu o zi înainte de scăparea Ilenei din Cetate, Sâmbătă, pe la toacă, trei oameni stăteau ascunși într'un pâlce de sălcii, pe malul Bârnatului, nu departe de porțile Băcăului.

Unul din ei era vechea noastră cunoștință, Petrea Cărăbuș, cu totul îndreptat de rănile primite în lupta cu Toma Alimoș. Petrea era voinic și sprinten ca totdeauna; ochii îi erau vioi și ageri ca altă dată, dar fața lui purta semne vădite de grijă.

Unul din tovarășii lui era un țăran dela munte de vre-o patruzeci de ani, cu

plete castanii și musteți tunse, mai deschise decât părul.

Celalalt era un tânăr de douăzeci și cinci de ani, înalt, uscăcios, oacheș, cu musteți lungi și răsucite în sus. Purta un dolman și cioareci de aba (postav) verde, cu șireturi negre, ciubote de iuft negru cu piteni la călcăie iar, pe cap, o pălărie de păslă neagră, cu fundul înalt, împodobită cu șiret negru și cu trei pene de vultur înfipte sub șiret. Era încins cu un brâu de piele neagră, cusut cu flori de argint, dela care atârna un paloș lung și subțire, cu mâner de os alb. El ședea jos lângă Petrea Cărăbuș care ținea în mână un baltag puternic. Țăranul stătea în fața lor, răzâmat pe o ghioagă lungă de cinci palme, groasă la capătul de jos cât un cap de om și năstrujită până la jumătate cu cuie de fier, lungi și groase cât niște degete de bărbat.

Tustrei aveau ochii ațintiți asupra unei mori ce se află dincolo de Bârnat, aproape în fața lor. Păreau că așteaptă ca cineva să iasă dintr'însa.

— Și spui că l'ai văzut întrând în moară? întrebă Petrea pe țăran.

— Cu ochii mei, răspunse țăranul. Indată dupăce a plecat morarul în târg, o ieșit Ruja afară și o început să șuiere. Numai decât am văzut și pe Ferent Ioja că ieșă din casă și se duce spre moară. Când s'au întâlnit, au schimbat câteva cuvinte, apoi au intrat amândoi în moară, iar eu am alergat să vă dau de știre.

— Nu înțeleg pentru ce nu mai iese, zise tânărul cel oacheș. Morariul trebuie să se întoarcă de-acuma numai decât, căci noaptea vine repede și ar putea să-i găsească împreună.

Cărăbuș începui să râdă.

— Ce copil mai ești tu, Berilă, zise el. Mihai Șandru este deprins cu asemenea lucruri și nici prin gând nu-i trece să se supere. Știe că dragostea lui Ferent Ioja pentru nevasta lui aduce bani în casă și l'ar îngădui să desmierde pe Ruja sub ochii lui. Dar aș dorî să iasă mai de grabă ca să putem sfârși cu el: multe mai avem de pregă-

„Ne-au siluit nevestele, ne-au măcelărit pruncii și au prefăcut în mormane fumegătoare țara noastră. Bulgarii au omorât din setea de-a omorî și au ales drept jertfe sute, mii de vieți tinere, dintre cari cea mai în vârstă nu avea zece ani! În Malgara și aiurea au spânzurat sute de capete de femei. Chiar și sălbaticii, cari nu au avut nici o atingere cu civilizația, s'ar fi îngrozit de măcelăria unor copii nevinovați. Iar soldații bulgari au sămănat pe ulițele orașelor și satelor Traciei mii de copile și de tineri, trupuri străpunse de baionete. Câte femei însărcinate au simțit pierind în pântecele lor pruncii nenăscuți încă!

„Noi, reprezentanții populației mohamedane, creștine și izraelite din Adrianopol și împrejurimile lui cutreerăm capitalele Europei civilizate, ca să zugrăvim suferințele îndurate de biata noastră țară; vrem să trezim mila Europei. Nu este târg, nu este sat, care să nu fie prefăcut în cenușe! Albiile râurilor sunt pline de cadavrele a mii de oameni, ale căror capete au fost retezate, ale căror mâini au fost tăiate, ale căror pântece au fost spintecate. Apele râurilor sunt otrăvite de atâtea cadavre. O durere adâncă înfioară Tracia întreagă. În fiecare casă se găsesc copile, cari au fost necinstite și cari nu cutează măcar să se uite în ochii părinților lor. Peste tot femei, cari își perdură copiii și averea.

„Nu voim, cu nici un preț, ca peste vialetul Adrianopolului să fâlfăie alt steag decât al Turciei. Nu putem crede, că Europa va lăsa furiei răzbunătoare a Bulgariei un milion de cetățeni pașnici, întru nimica vinovați.“

Aceasta e icoana îngrozitoare, pe care o fac Turci, creștini și Evrei despre măcelurile barbare ale Bulgarilor. Și cu toate că una din cauzele principale, cari au făcut pe Francezi, Germani, Englezi, Italieni și chiar pe Ruși*) să se întoarcă cu scârbă de către acest neam barbar, e tocmai purtarea sălbatică a Bulgarilor, aceștia nu conținesc cu crimele. Înaintând trupele turcești în Tracia, în comuna Portachioi au găsit cadavrele a șase sute de Turci, în altă parte a trei sute de soldați turci prizonieri, toți măcelăriți acum de curând de soldații bulgari, cari se retrăgeau (fugeau) dinaintea armatei turcești.

*) Numai Jidano-Maghiarii nostri văd în Bulgari eroi!

tit în astă noapte.

— Uitați-vă, zise atunci țăranul, iată morarul.

Cărăbuș și cu Berilă își îndreptară privirile spre porțile orașului și văzură, pe celalalt mal al pârăului, venind spre moară, un bărbat nalt și zdravăn, îmbrăcat în haine ungurești.

El trecu cântând pe dinaintea locului unde erau ascunși Cărăbuș și cu tovarășii lui.

— Cântă ca să le deie de știre că se întoarce, șopti Petrea zâmbind.

Când ajunse la moară, morariul bătu în ușa care se deschise îndată și el intra.

Trecu o jumătate de cias, noaptea căzuse și Cărăbuș nu-și mai putea stăpâni nerăbdarea.

— Lua-l ar dracul, zise el printre dinți, sunt în stare să rămân toată noaptea petrecând împreună.

Dar nu sfârșise bine vorba și se văzu, căci noaptea era senină, cum se deschidea ușa și din moară ieși un bărbat scurt și gros,

Față de cruzimile bulgare nu e mirare, că zeci de mii de Turci și creștini din ținuturile, cari au să rămână Bulgariei conform tratatului de pace dela București, fug înspre Grecia și Constantinopol, lăsându-și tot avutul lor pradă Hunului barbar.

Ce scriu alte gazete?

„La Liberté“ (Paris). În aceasta mare gazetă franțuzească scrie contele de Guichen un frumos și documentat (cu dovezi) articol despre barbara asuprire, la care sunt supuse naționalitățile nemaghiare, îndeosebi națiunea română la noi. El își încheie articolul astfel:

„Austro-Ungaria a ajuns într-o clipă din cele mai primejdioase în lunga sa istorie. Ceice au trăit aceasta istorie au fost uimiți, în lunile din urmă, de strâmtoarea, ce domnește acolo: strâmtoare politică, economică și morală.

„La vestea despre învingerile Slavilor în Balcani, un fior a sguduit toate neamurile, în vreme ce Nemții și Maghiarii erau într-o groază nebună!

„Gazetele slave constată cu mândrie, că monarhia numără din 52 de milioane de locuitori, ce-i are, 27 milioane de Slavi. Alături de dâșii trei milioane și jumătate de Români încep a-și ridica din ce în ce vocea și a pretinde cu tărie drepturile lor încălcate.

„Știm, că semne de răscoală s'au ivit deja în Ardeal și că au fost obiectul unor numeroase convorbiri între bărbații de stat ai Ungurilor. Unii din ei, mai cu judecată la cap, cari pricep mai bine greutatea împrejurărilor, au rugat guvernul să-și schimbe politica nedându-se în lături cu sfaturile lor nici în fața tronului, căci ideea unei revoluțiuni naționale, altădată așa de străină de poporul român, înaintează cu încetul și pătrunde în masele (mulțimea) poporului!

„Incordarea așa de vădită dintre Viena și București nu poate decât s'o întărească. „Un neam nu poate fi ucis! a zis Michelet,*) căci este o lege istorică, că nu poți zădărnici cu totul o mișcare a poporului care se afirmă cu atâta unanimitate!

„De sigur, că nici unui om cuminte nu i-ar putea trăzni prin cap să dorească monarhiei dualiste o sguduire, ale cărei urmări nu se pot calcula (socoti).

*) Un mare istoric francez.

învălit într-o manta care îi acoperea fața. El se îndreptă repede spre o punte care se afla la câți-va pași de ei. Cărăbuș se sculă îndată și zise atunci tovarășilor:

— La cărare! Iute!

Se strecurară printre sălcii repede și fără sgomot, iar când ajunseră la cărarea din fața puntei, Cărăbuș le șopti:

— Tu, Ioane, rămâi din partea asta și-l lovește cu pumnul în cap, tu, Berilă, dă-te după copacul din fața lui Ion și cuprinde grumazul Ungurului cu amândouă mâinile, eu rămân lângă Ion și-i voi pune călușul în gură.

Necunoscutul se află acum pe punte; pași nebănuitor peste dânsa și o apucă pe cărare la vale. Dar n'apucase să facă zece pași când primi în cap o lovitură care îl ameți și l'ar fi întins fără îndoială la pământ dacă, în aceeași vreme, nu l'ar fi apucat de grumaz două mâni puternice, strângându-l ca într-o mîngîie.

— Nu stringe prea tare că mi-l omori, zise Cărăbuș lui Berilă, vărând totodată un

„Bismarck a zis: „Dacă Austria n'ar exista, ar trebui s'o inventăm!“ și cuvântul lui are și acum valoare.

„Nici un stat din Europa n'ar fi mai atins decât Franța în urma unei descompunerii a imperiului habsburgic*) și de aceea dorința noastră arzătoare e ca Francisc Iosif să înzestreze în fine popoarele sale cu reforme liberale, cari să le potolească (supărarea) și să le facă să aibă de nou încredere. Numai cu acest preț va putea privi Austria în viitor. Dela deslegarea acestei probleme atârână însăși existența ei.“

Acestea sunt sfaturile contelui francez Guichen. În Viena vor rămâne însă tot surzi și orbi față de cele ce se petrec în Ungaria, guvernele din Pesta vor continua cu asuprirea barbară a noastră. Dar puterea de viață și bărbăția națiunii române va delătura lanțurile acestei sclăvii.

Dela despărțămintele „Asociațiunii“.

Despărțământul Murăș-Ludoș și-a ținut adunarea în Ludoș. Directorul despărțământului a adus la cunoștință o scrisoare a primpretorului, care învinuște pe dnii Dr. Oltean, avocat, și Oct. Popa, preot, că la adunarea din Șeulia ar fi făcut politică în prelegerile lor. Dl Dr. Oltean a cerut să se răspundă, că el a arătat însemnătatea culturală a Asociațiunii noastre. Părintele Popa a îndemnat pe oameni să-și învețe copiii la omenie, ca să nu pătească ca cei din Grebeniș, unde s'a înființat școală străină de sufletul românesc, iar învățătorul străin de neam a deprins pe copii să salute pe stradă în limba ungurească. S'a mai hotărât să se ceară primpretorului să trimită de-aici înainte la adunările despărțământului pentru supraveghere (adecă spioni) oameni, cari să știe românește și să aibă și oarecare cultură, pe care n'o pot avea niște jandarmi.

S'a cetit apoi raportul despre prelegerile ținute în trei comune și raportul cassierului.

Adunarea a fost mai mult administrativă, așa că conferențe, expoziții, reprezentațiuni n'au fost.

*) Când s'ar întâmpla o descompunere a Austro-Ungariei, provinciile locuite de Germani le-ar lua Germania. Franța nu poate dori o întărire și mai mare a Germaniei.

căluș în gura necunoscutului. Ioane, leagă-i repede mâinile la spate, urmă el, cot la cot; așa, bine! Acuma leagă-i și picioarele, strâns, strâns de tot, să nu poată mișca. Berilă, dă-i drumul!

Berilă desprinsese mâinile și eră vreme să le desprindă, căci necunoscutul căzu la pământ, vânat la față și cu ochii ieșindu-i afară din cap.

— Oare nu cumva mi l'ai ucis? întrebă Cărăbuș îngrijit și plecându-se asupra Ungurului spre a-și da seamă dacă mai suflă.

— Să n'ai grijă, zise Berilă, l'am strâns numai cât trebuie.

— Acuma, zise Cărăbuș, după ce se încredință că necunoscutul trăiește, luați-l în brațe și-l duceți acasă la el.

— Dar oare, zise Berilă, n'ar fi mai bine să-l ducem deadreptul în beciul, unde vrei să-l ții închis?

— Nu, răspunse Cărăbuș, deocamdată îl vom duce acasă la dânsul. Dacă l'am duce aiure, la vremea asta am fi în primejdie să ne întâlnim pe drum cu lume care

„Asociațiunea“ la Orăștie.

Serbările culturale din Orăștie.

Comitetul despărțământului Orăștie al „Asociațiunii“ invită cu toată dragostea la serbările culturale ce se vor ține în Orăștie, în zilele de 14 și 15 Septembrie n. 1913, din prilejul adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, a cărei convocare am publicat-o în numărul trecut. Programul serbărilor e următorul:

I. *Prezinta serbărilor.* Sâmbătă în 31 August (13 Septembrie): 1. Primirea comitetului central al „Asociațiunii“. 2. Seara la ora 8 întrunire de cunoștință la Hotel Central.

II. *Ziua întâi.* Duminecă, în 1/14 Septembrie: a) Dimineața la oarele 7 $\frac{1}{2}$ liturgie în bisericile gr.-or. și gr.-cat. din loc. b) La oarele 10, ședința primă a „Asociațiunii“ în sala dela Hotel Central. c) La oarele 12 din zi, deschiderea expoziției aranjată de Reuniunea industrială, de Reuniunea economică și de Atelierul de țesături din Orăștie, în sala dela Hotel Transilvania. d) La ora 1 banchet în sala dela Hotel Central. e) La oarele 2 $\frac{1}{2}$ după amiazi conduct etnografic. Conductul va pleca din curtea bisericii române gr.-or. din loc, va percurge străzile: drumul țării, piața orașului, strada promenăzii, iar în Dealul mic (unde a sburat Vlaicu) vor fi prestațiuni cu joc. f) La oarele 8 $\frac{1}{2}$ seara concert în sala Hotel Central. Notă. Bilete se capătă în „Librăria Națională“ S. Bornemisa și în farmacia Vlad-Demeter.

III. *Ziua a doua.* Luni, în 2/15 Septembrie. a) La ora 9 a. m. în sala dela Hotel Central ședința a II-a a „Asociațiunii“. b) La ora 1 prânz după listă în Hotel Central. c) La ora 4 d. a. în acelaș local ședința festivă a secțiilor științifice literare. Conferințele dlor Dr. Silviu Dragomir și Dr. Ioan Radu. d) Seara la oarele 9 petrecere cu joc în sala dela Hotel Central. Costumul național e binevăzută.

Ceice voiesc să ia parte la serbări să se însinue cât mai curând la Dr. Romul Boca, avocat, Orăștie-Szászváros, că voesc cvartir la hotel sau la case private și că vor lua parte la banchet.

A doua scrisoare din Rîmnicu-Vâlcea.

Inaugurarea fântanei Constantin Brâncoveanu.

R-Vâlcea (România), 15 Aug. 1913.

Astăzi (15 August v.) a avut loc în orașul nostru — după cum am raportat în prima scrisoare, publicată în numărul trecut al foii — serbarea desvelirei, inaugurării și semnării actului comemorativ a fântanei monumentale ridicată în parcul comunal în memoria marelui Voevod și Domn al Țării Românești Constantin Voevod Brâncoveanu. Fântăna s'a ridicat la îndemnul dlui Nicolae I. Croitorescu din localitate. Orașul a fost astăzi pavăz, iar pe strade în dreptul monumentului s'au arborat la toate casele tricolorul național.

Solemnitatea a început la orele 11 a. m. în prezența domnului primar al orașului Ioan Cocorescu, a Prințului George Valentin Bibescu, venit în orașul nostru cu automobilul și însoțit de dl sublocotenent Protopopescu, spre a participa la aceasta serbare în numele neamului său, ca strănepot al Marelui Voevod sârbătorit, cum și a notabilităților orașului și a unui public numeros, atât din oraș, cât și din județ.

Începutul serbării s'a anunțat prin 21 salve de tun date din Dealul Capelei. Serviciul divin a fost oficiat de clerul Episcopal și de majoritatea preoților din oraș, ceea ce a făcut ca serbarea să aibă o înfățișare mult mai pompoasă. După săvârșirea parastasului pentru odihna sufletelor Marelui Voevod și a fiilor săi, s'a săvârșit și botezul pruncului Nicolae, fiul dlui Florea Dumitrescu, funcționar din localitate, al cărui naș a fost Societatea Ajutorul „Al. M. Alexiu“, reprezentată prin întregul său consiliu de administrație, cari au ținut fiecare câte o panglică a lumânării.

După terminarea serviciului divin, dl avocat Lazăr Popescu și preotul D. Bănescu, au ținut câte o vorbire în care cu multă elocvență au arătat atât faptele mari săvârșite de Marele Voevod Constantin Brâncoveanu în lunga sa Domnie de peste 25 de ani, cât și modul barbar în care a fost executat în temnița celor 7 turnuri din Constantinopol în ziua de 15 August 1714, la care pasaj Principele George Valentin Bibescu, s'a arătat vădit emoționat. Ase-

menea au adus elogiul inițiatorului N. I. Croitorescu pentru patriotica faptă, așa repede adusă la îndeplinire și care va servi ca îndemn și generațiilor viitoare spre a eterniza prin statui de piatră sau de bronz, oamenii și mai ales Domnitorii mari, cari s'au remarcat prin acte mărețe.

Dl Croitorescu a răspuns printr-o frumoasă cuvântare, arătând sentimentele de cari a fost călăuzit în momentul când și-a propus a ridica această fântână, în memoria lui Brâncoveanu, de al cărui nume și fapte, județul Vâlcea, este legat, având din timpul său, pe lângă multe alte îmbunătățiri, mănăstirea și spitalul Horezu, care în prezent să transformă în palat de vară al Alteței Sale Regale Principesa Maria. Terminând dl Croitorescu, încredințează monumentul dlui primar I. Cocorescu, care în scurte cuvinte laudă inițiativa dlui Croitorescu, promițând, că va păstra monumentul cu cea mai mare îngrijire, fiind o adevărată podoabă a orașului, prin modul artistic în care este executat de arhitectul A. Copetti.

După aceasta a urmat serbarea actului comemorativ în frunte cu Principele George Valentin Bibescu, autoritățile locale, donatorii și majoritatea asistenței. Această sărbătorire a luat sfârșit la orele 12 $\frac{1}{2}$ a. m. când s'a servit în grădina „Toma Niculescu“, un banchet de peste 100 tacâmuri, în timpul căruia s'a ridicat mai multe toasturi, de către Iconomul G. V. Niculescu, directorul Seminarului local, preotul D. Bănescu, Aurel Roșianu, vice-președintele Camerei de Comerț și N. I. Croitorescu. În tot timpul banchetului orchestra națională a delectat publicul cu cele mai frumoase arii naionale.

După terminarea acestui banchet, în vedere că Principele Bibescu, a promis că în curând va întreprinde un sbor deasupra orașului nostru, — i-s'a trimis o telegramă, cu următorul cuprins: „Comitetul inițiator al fântanei monumentale închinată amintirii străbunului Vostru martir național, împreună cu toți cetățenii Vâlceni, mulțumindu-vă recunoscători pentru înalta atențiune ce ne-ați acordat la data inaugurării, Vă rugăm să ne mai acordați încă o vizită, pe aripile vânturilor, cum ne-ați promis.“

În numeroasa asistență care a luat parte la serbare remarc pe d-nii: I. Coco-

se întoarce din oraș și să deșteptăm astfel bănuiele. Casa lui este aproape și orice ființă omenească o ocolește cu îngrijire, ținând-o, cu drept cuvânt, drept lucru necurat. La noapte însă îl vom ridica și-l vom duce în beciul cumătrului meu, Țără-Lungă, unde nu-l va putea găsi nici tatăl-său, dracul.

Berilă și cu Ion ridicară pe necunoscut dela pământ, cel dintâiu îl luă de cap, celalalt de picioare și ținându-l astfel, urmară pe Cărbuș care o luase la vale pe cărare.

Ieșiră din pâlcul de răchiți și, văzându-se pe câmp deschis, grăbiră pașul spre a ajunge la alt pâlc de copaci care se vedeă la o depărtare de cincizeci de pași și, îndată după ce intrară într'însul, se găsiră în fața unei mici clădiri de lemn, acoperită cu șindilă, pe jumătate casă și pe jumătate bordei. Se opriră la ușă și întinseră sarcina lor pe pământ.

Cărbuș împinse ușa care s'aștepta s'o găsească închisă dar, spre mirarea lui, ușa se deschise ca dela sine și el intră în casă.

Dar nu apucase să facă un pas când se simți apucat de grumaz și, mirarea răpindu-i puterile, fû trântit la pământ, o povară grea i se puse pe piept, iar la urechile lui răsunară niște cuvinte ungurești, rostite de un glas răgușit și care nu le putu înțelege.

La zgomotul făcut de Petrea când căzu jos, Berilă și cu Ion năvăliră repede în casă. Neputând să vadă nimic, din pricina întunericului, Ion scoase repede un amnar și o bucată de fitil, scăpără și, când fitilul fu aprins, zăriră pe Petrea întins la pământ iar, pe pieptul lui ședeă un om care-i strângea grumazul cu amândouă mâinile. Acesta, la vederea lui Ion și a lui Berilă, rămase o clipă nemișcat, apoi sări în picioare și se puse în fața lor cu un cuțit în mână. Dar Berilă se repezi la dânsul, prinse cu dreapta brațul care ținea cuțitul, sucindu-l cu putere, iar cu stânga închisă îi purtă mai multe lovituri la cap.

În aceiaș vreme, Ion mai scoase din chimir o opaiță, o aprinse la fitilul aproape

stîns, o puse iute pe o masă aflată lângă dânsul și se repezi în ajutorul lui Berilă. Apucă pe potrivnic de grumaz și, amândoi împreună, izbutiră cu înlesnire să-l trântescă la pământ și să-i smulgă cuțitul din mână.

Petrea Cărbuș avuse acuma vreme să-și revie în fire și să se ridice în picioare; luând opaița de pe masă, se apropie de locul unde tovarășii țineau pe necunoscut în nemișcare, zicând:

— Ia să vedem peste cine, dracul, am dat?

Dar, când lumina căzu asupra feții necunoscutului, ea îi arătă un cap mare, acoperit cu un păr roș ca jaratecul, sub care se vedeă o frunte mică și îngustă, niște ochi cenușii, mici, aproape fără gene, un nas scurt, dar strâmb, gros, plin de bube și de păr, o gură cumplit de mare, cu buze groase și vinete, deasupra căroră, în loc de musteți, erau înfipte câteva fire de păr, galbene, groase și țapene, o bărbie spână și niște obrași groși și umflați. Cărbuș se dădu mirat înapoi, iar tovarășii lui scăpară un strigăt de uimire.

rescu, primar, Dr. G. Sabin, senator, Ion Dumitrescu, deputat, Gr. Procopiu, fost senator, Al. M. Alexiu, G. Ivoranu, Al. D. Presbiterianu, Preotul I. Panaitescu, protoerul județului, Preotul I. Georgescu, C. Presbiterianu, M. Buiuc, C. C. Ceobanu, N. Marian, D. Beldiman, grefierul tribunalului, G. D. Fulgulescu, Căpitan Tr. Mihailescu, A. Pârvanovici, și mulți alții al căror nume 'mi scapă. La urmă întreagă asistența a fost fotografiată de către fotografii Arsenie, la orele 3 p. m., când serbarea a luat sfârșit.

Alexandru G. Presbiterianu

Literatură și știință

Despre sânge.

Ori unde te-ai înțepă, ori unde te-ai tăia, odată cu durerea care o simți, vezi cum iesă și picături mari (dacă te-ai tăiat mai adânc țâșnește ca din izvor), de un fel de apă groasă și roșie, pe care cu toții o numim *sânge*. Trupul omului e plin de sânge. La omul sănătos a treisprezecea parte din greutatea lui, trebuie să fie sânge. Adecă, de cântărești 65 kilograme, ai 5 klgr. sânge, de cântărești 78 kgr. ai 6 kgr. sânge.

Tot acest sânge vine din mâncarea prefăcută de sucurile stomacului și a materilor subțiri. Tot ce mâncăm, tot ce bem și tot ce vârim în noi când răsuflăm, ajunge în sânge, și cu sângele în trupul nostru. Sângele este mijlocitorul dintre lumea de afară și trupul nostru. Prin el prefacem ce-i bun, în corp omenesc. Tot prin el dacă vârim în noi otrăvuri, ne otrăvim.

Sângele e purtat în trup de puterea inimii. Cum țâșnește aerul din foiu când îl strângi, așa țâșnește sângele din inimă când ea, dela sine se strânge. Țâșnitura de sânge din inimă, dă în niște țevi mari, cari se răschirează neconținut, până ce ajung mai subțiri decât ața de paianjen. Aceste țevioare mici umplu tot trupul omului. În ele sângele merge încet și prin părțile lor, sângele chiftește din ele, lasă hrană trupului și apoi tot prin acești părți chiftește înăuntru, înapoi încărcat acum cu ceea ce nu mai folosește trupului și e vătămător.

Sângele vătămător se întoarce iar la inimă, care îl duce prin plămâni, de unde ia aer; apoi vine iar la inimă.

Sângele curat care a mers dela inimă în trup e roșu-deschis, stacojiu; sângele vătămător, care se întoarce din trup la inimă e roșu-închis, ca vișina coaptă tare.

Sângele în om, e alcătuit din mai multe părți. O parte apoasă, subțire ca apa și sărată la gust, care se numește *ser*. În acest ser când te uiți cu ochene cari măresc lucrurile vezi o sumedenie de grăuncioare mici, cari se numesc *globule*. Unele sunt roșii și le zice *globule roșii*; altele n'au culoare și li se zice *globule albe*. Ca să ne închipuim cât sunt de multe și cât sunt de mici aceste globule spunem: Închipuiți-vă o linguriță, ori un păhăruț mic, mic de tot așa ca încapă în el un singur bob de linte. Acea linguriță ori păhăruț atât de mic, umplut cu sânge, ar avea în el 5 milioane de globule roșii și 7 mii de globule albe! Cu anumite mașini delicate această numărătoare se face tare ușor. Când omul e bolnav și fața lui e ca ceara, atunci numărul globulelor roșii e mai mic. Și cu cât scade numărul mai tare, cu atât boala e mai grea.

Fiecare din aceste părți ale sângelui își are rostul și menirea ei.

În *ser* se află mare parte din mâncarea prefăcută; se află sare 5 grame la 1000 grame ser; zahăr 1 gram la mie. Tot în ser se află rămășițele corpului, căci noi ne măcinăm în șir și ne înținem neconținut. Serul este purtător de hrană, purtător de globule și aducător de rămășiți. Dar serul mai poartă topită în el o materie numită *fibrina*. Această materie stă topită numai când sângele e în om. Cum sângele iese afară, ea se întărește și sângele se *închiagă*. În sângele închiagat, se deosebesc 2 părți. Una ca apa albă-gălbui, care e serul fără *fibrină*. Alta chiagul care este ca mreajă de paianjen (*fibrina*) în ochiurile căreia sunt globule albe și roșii. Dacă sângele n'ar avea puterea de a se închiaga, atunci omul dintr'o tăietură ar muri, căci tot sângele ar curge din el. Sunt boale rari, unde lucrul se și întâmplă așa. În sânge lipsind fibrina, sângele nu se poate închiaga și omul dintr'o tăietură mică, moare.

Globulele roșii sunt cărașii *oxigenului* (partea dătătoare de viață din aer). Prin ele sângele stricat se îmbogățește, luând aer din plămâni și ducându-l în corp. Aceste globule îmbătrânesc și mor și ele. Maiul (ficatul), splina și măduva oarselor, fabrică aite globule proaspete.

Globulele albe sunt și ele cărași, dar din altă parte. Ele cară dela mațe grăsimi și părți de mâncare. Dar mai mult decât cărași ele sunt fabricanți și ostași. Ele fabrică materia care închiagă sângele. Tot ele se luptă vajnic și neconținut cu dușmanii cari împresură în tot minutul pe om și-i dau boalele, cu *microbii*.

Din aceste toate se vede ce mare și însemnată e menirea sângelui. El este dătătorul de viață, es este însăși viața trupului.

Grija cea mare a sănătății noastre este să avem un sânge bun.

Dr. Nicolae Gh. Lupu.

Intre oameni.

M'a rugat să-i fac un lucru
Nu prea grabnic, într'o sară
Un vechiu pretin — și din lene,
Am lucrat la el o vară.

Isprăvit, l'am dus la casa
Pretinului însu-mi eu,
Ca să văd cu ochii proprii,
Placul pretinului meu.

Și să primesc în persoană
Mulțămitele ce-mi dă.
Dar în loc de toate ăstea,
Dânsul zise: „Știi ce, mă!?”...

Asta nu e omenie,
Nici cinste de pretini buni,
Că ce ai promis odată
Să 'mplinești la două luni.“

Și-mi țin, ca un călugăr,
O vorbire lungă, lată,
Despre cinste, omenie
Și făgăduința dată.

Imi vorbi despre răbdare,
Cum te scoate din țâțini,
Și-mi aduse de exemplu,
Pe doi certăreți vecini.

A trecut de-atuncea vreme.
Azi suntem iar pretini buni.
Nu-mi aduc bine aminte
Când a fost, Mercuri sau Luni:

L'am întâlnit la plimbare
Și-am vorbit pân' a 'nserat,
Despre una, despre alta,
Ca doi pretini dintr'un sat.

Făr' să vrem, venise vorba
Despre vreme, despre bani.
Și cu asta-mi veni 'n minte,
Că aștept de zece ani

— El este, strigară într'un glas, Ferent Ioja!

— Dar, adăogi atunci Petrea, cine să fie oare celalalt?

Într'o clipală necunoscutul era legat de mâni și de picioare, în așa chip că nu mai putea face nici o mișcare.

— Acuma aduceți pe celalalt, mai zise Cărașuș.

Când amândoi necunoscuții fură puși unul lângă altul, Petrea și cu tovarășii scapără tus-trei acelaș strigăt:

— Par'căs frați de gemene!

Și într'adevăr, cu greu s'ar fi putut vedea o asemănare mai uimitoare. Acelaș cap, acelaș păr, aceleași trăsături bestiale, acelaș trup, scurt, spătos, aceleași mâni nemăsurat de mari, de late și de groase.

— Cine ești tu? întrebă Petrea pe al doilea necunoscut, căruia nu-i pusese căluș în gură.

Necunoscutul nu răspunse.

Petrea îl mai întrebă a doua oară dar

și de astă dată în zadar. Atunci Ion, scoțând din chimir un cuțit ascuțit, zise:

— Lasă că am eu leac pentru a descleșta limba. Și ingenunchind puse cuțitul pe grumazul străinului.

— Cine ești? întrebă Petrea pentru a treia oară și Ion începă să apese pe cuțit. Necunoscutul, simțind că vârful fierului îi intra în carne, zise atunce:

— Ferent Antal!

Ion depărtă cuțitul dela grumazul străinului zicându-i:

— Să știi că îndată ce vei amuți, te desmierd din nou cu el.

— Ești frate cu Ferent Ioja? mai întrebă Petrea.

— Frate de gemene.

— De când ești aice?

— De astăzi.

— Unde ai fost până acum?

— În Țara Ungurească, în Țara Leșască, în Țara Rusască și în Moldova.

— Ce căutai pe acolo?

— Pe frate-meu.
— De mult nu-l văzuseși?
— De cincisprezece ani.
— Ce te-o făcut să năvălești asupra mea când am intrat în casă?
— Credeam că este frate-meu.
— Și pentruce năvăleai asupra fratelui tău cu atâta turbare? întrebă Petru mirat.
— Fiindcă voiam să-l omor!
— Și pentruce?
— De cincisprezece ani îl caut peste tot locul ca să-l văd.

— Dar ce ți-o făcut el.
— Deslegați-mi întâiu brațele că cumplit le-ați strâns, nu pot vorbi de durere și apoi vă voi spune tot. N'aveți de ce vă teme, adaoase el, sunteți trei și picioarele pot să-mi rămâie legate.

Cărașuș făcu un semn și Ion, plecându-se, deslegă brațele Ungurului, apoi luându-l de mijloc îl răzămă cu spetele de părete.

(Va urma).

S'ajung și eu la un bine,
Pe care, prețin, dujman,
Mi-l făgădui de-atuncea
De-o sută de ori pe an.

I-l'am amintit îndată
Pretinului, și el tare
S'a scandalizat la asta,
Că vezi n'as avea: răbdare!

Petru O. Orlățanu.

Poezii populare.

Cântec popular ostășesc din Oltenia
(România), făcut pe timpul mobilizării.

Frunză verde de tufani
Mă duc maică la Balcani
Să mi-i judec pe Bulgari,
Nu cu vorbă Românească

Ci cu mânia Cerească
Neamul lor să se stârpească.
Căci degeaba ne-am căsnit
Cu Ruși, de i-am desrobit
Din robia Turcului,
Turcului păgânului,
Că minte nu le-au venit
Și mai rău a 'nebunit.

Foaie, frunză a macului
Turcii s'au dus dracului.
Dar Bulgarii, neam de Huni
Și turbați ca niște Câni,
Dau năvală pe Creștini
Să le ia ce-au câștigat
Dela Turcul blestemat,
Fără milă, nici păcat
D'atât sânge ce-au vărsat

„Ei nu sunt ce vreau să fie
Și vor viața 'n sclăvie!“

Foaie verde foi de nufăr
Nu mai pot maică să sufăr,
Legea ca s'o pângărească
Pe noi să ne năcăjească.
Eu sunt Leu! Și ca Leul mânia
N'am să judec ce-am să fac.
Pân' la Sofia vreau să sbor
Fără frică c'am să mor.
Ș'acolo, doar să vorbesc
Cu tot neamul Bulgăresc.
Căci supuși, ei, au să fie
Scumpei noastre Românie!

Caracal, 26 Iunie 1913.

C. Mihăileanu.

Morții în războiul balcanic.

Chipul de jos ne arată o asemănare grafică a morților căzuți în războiul balcanic.

Bulgaria: 140 mii morți.

Turcia: 100 mii morți.

Muntegru: 8 mii morți.

Grecia: 22 mii morți.

Serbia: 70 mii morți.

Știrile Săptămânii.

Sibiu, 4 Septembrie n.

Deputați români la comunitatea de avere de pe fostul pământ regesc au fost aleși în Sebeș dl Dr. Lucian Borgia, avocat în Sibiu, iar în Orăștie dl Dr. Aurel Vlad, fost deputat.

E vorba de administrația unei averi uriașe compuse din munți cu păduri și pășuni, munți luați în cursul veacurilor de la Români și încăpuți pe mâinile Sașilor. Din venitele mari ale acestei averi Sașii își întrețin o mulțime de așezăminte culturale, dau, în batjocură, și Românilor câteva fărmituri și dau apoi cu nemiluita urgisitului gimnaziu calvinesc din Orăștie, unde ni se batjocorește limba și religia în modul cel mai hunic. Pentru batjocura să fie deplină, comunitatea aceasta de avere — *avere românească* — se mai numește și „universitate săsească!”

Frumsețea odorălor din bisericile românești. Un profesor de arta orientală la universitatea din Viena s'a dus în Bucovina să studieze arta românească păstrată în mănăstirile și bisericile vechi de-acolo. Cercetând mănăstirea Sucevița, a declarat, că nici catolicii din apusul Europei, cari au un trecut atât de bogat în artă, nu au lucruri de o gingășie atât de artistică cum au *mănăstirile românești* din Bucovina.

Se 'ntelege, că acolo nu se găsesc odoră cumpărate dela Jidani, cum se găsesc, spre rușinea noastră, în multe biserici dela noi.

Studenti români la universitățile din Germania au fost în anul școlar trecut 163. Mai toți au fost din România, căci pe noi ne-au oprit guvernele din Pesta să cercetăm universități europene, pentru că tinerii nostri să fie siliți să asculte comediile unor șuchiați ca de pildă Rez dela universitatea din Cluj.

Logodiți. D-soara *Chivuța Borgia* din Săliște și dl *Ioan Banciu*, cassar la Asociațiune în Sibiu, s'au logodit Duminecă în 31 August n. — Din acest incident tinerii logodiți au dăruit suma de 20 cor. la fondul ziaristilor români.

Sincere felicitări!

Româncă profesoară în Brazilia (America-de-Sud). D-soara Elena Bondoc, absolventă a unei școale de gospodărie din București, a fost angajată ca profesoară de gospodărie pe timp de cinci ani cu o leafă de o mie de lei pe lună în orașul Natal din Brazilia (statul Rio-Grande). Școala se va deschide acum la 1 Septembrie.

Faptul, că o Româncă a fost angajată profesoară în Brazilia, e foarte măgulitor pentru noi.

Român câștigă premii la alergările din Pesta. La alergările de cai din Pesta, dl Gheorghe Bădescu din România a câștigat cu calul lui premiul cel mare de zece mii coroane.

Rentoarcerea armatei în Serbia. Armata sârbă, învingătoare, s'a întors la Belgrad unde a fost primită cu mare paradă. Toate clădirile au fost împodobite cu flori și cu covoară, precum și cu steaguri. Sârbii, ca să-și arete recunoștința față de Români, au pus și o mulțime de steaguri românești.

Palatul Păcii. Miliardarul american Carnegie a dăruit înainte cu câțiva ani mai multe milioane, din cari să se facă în Haga, capitala Holandei un palat mare, unde să se adune reprezentanții tuturor națiunilor pentru a se sfătuiască asupra păcii. Sfătuiri de acestea s'au ținut, nu-i vorba, destule, dar pacea între popoară nu s'a întărit încă și nici nu se va întări, până când nu va fi fiecare popor liber.

Palatul Păcii e gata și săptămâna trecută a fost inaugurat cu mare pompă. Din partea României au fost față ministrul României la Haga, dl Mitileneu, și dl Disescu, ministrul instrucțiunii. În vorbirea sa de deschidere, primministrul holandez a amintit, între alții, și pe dl Maiorescu ca pe un om, care și-a câștigat mari merite pentru încheierea păcii.

Războiul balcanic pe un vapor din Triest. Mai mulți Bulgari, Greci și Sârbi, cari veniseră în toamna trecută din America pentru a lua parte la războiul balcanic, după terminarea lui au hotărât să plece din nou în America. Plecarea s'a făcut cu un vapor din Triest, port mare austriac la Marea-Adriatică. Nici nu plecase bine vaporul din port, și Balcanicii nostri s'au și încăerat, și anume Grecii ținând cu Sârbii au năvălit asupra Bulgarilor colțoși. Toți aveau arme, cuțite, unii și revolve, așa că din bătaie s'au ales și câțiva răniți. Căpitanul vaporului a dat poruncă să le ia armele. Li le-au luat, dar când au fost la la masă Balcanicii s'au bătut cu furculițele și cu cuțitele cele fără de vârf. Căpitanul a poruncit atunci, ca să nu li se mai dea nici furculițe, nici cuțite, așa că până la America vor trebui să se bată cu — lingurile și cu pumnii.

Testamentul unui învățător. Învățătorul Marin T. Bratu din Vișina (România) a fost și el mobilizat. În Bulgaria s'a îmbolnăvit de holeră. Văzându-și moartea cu ochii, și-a făcut testamentul lăsându-și întreaga avere de *douăzecișicinci mii lei* școalei, unde a servit ca învățător. Înainte de a-și da obștescul sfârșit, a încredințat testamentul comandantului regimentului, din care făcea parte.

Neamul românesc e mândru de asemenea fii. Memoria lui Marin Bratu va rămâne pururea vie, căci fapta lui l-a făcut nemuritor.

Dragostea soldatului sârb față de ofițerii săi. Ofițerii sârbi trăesc ca frații cu soldații sârbi, așa că aceștia îi iubesc foarte tare. Dovadă e și întâmplarea următoare, pe care o povestește un corespondent italian al gazetei „Coriere della Sera” (Curierul de seara). Un soldat sârb, leuit de rana ce avusese, sta să plece din spital și să se întoarcă la casa lui, când i-se spuse un lucru, care-l oprî pe loc. I-se spuse, că în același spital e un ofițer c'o rană largă la picior și care nu se poate închide. Medicii declaraseră, că pentru vindecarea ei e trebuință să se coase peste gura răni o fâșie de piele sănătoasă. Soldatul, care nici nu știa și nici nu întrebă, cine anume e ofițerul rănit, se duse la medici și le zise: „Am auzit, că aici e un ofițer, așa ș-așa... E adevărat?” — „E adevărat”, i se răspunse. Atunci soldatul întinse piciorul gol și zise: „Iaca, tăiați d'aci dela mine petecul, care vă trebuie.” Fără să primească să fie amețit, se lăsă de-i tăia un petec din piele, apoi se puse mulțumit într'un pat al spitalului, unde rămase până s'a vindecat.

Holera. România. Dela declararea epidemiei (19 Iulie v.) până la 15 August v., au fost cu totul 636 bolnavi, din cari au murit 275 (câte 43 din o sută), s'au vindecat 17 și au rămas 344.

Soldați demobilizați bulgari au adus holera și în brașul Dobrici din România-nouă, unde au murit mai multe femei.

Mult au contribuit la răspândirea holerei mulțimea cea mare de Turci fugiți din Bulgaria în România. Așa de pildă între cei 750 Turci fugiți în Dobrogea s'au constatat dela început peste 130 cazuri de holeră.

Principesa de coroană Maria a stat zile întregi la Turnu Măgurele prin spitalele (lazaretele) de holerici. A doua zi de Sfânta Mărie a fost și Regele Carol prin toate aceste spitale mângâind și îmbărbătând pe cei bolnavi.

Serbia. La Belgrad a izbucnit o nouă epidemie (boală) de holeră, adusă de sigur de soldații, cari au intrat cu triumf în oraș, cu toate că au stat cinci zile în carantină la o mare depărtare de oraș. Într'o singură zi s'au ivit 50 cazuri de holeră.

Bosnia. La Bosniac au fost nouăsprezece cazuri de holeră. Câteva cazuri s'au mai constatat și în alte localități.

Ungaria. În comuna Palanca (comit. Timișului) au fost patru cazuri de holeră, la Ciurog (comit. Baci-Bodrog) unul, în Ciongrad tot unul.

Austria. În Viena s'a îmbolnăvit de holeră un străin venit din Salonic.

Grecia. În portul Pireu s'au constatat mai multe cazuri de *ciumă*.

Inima Românului. În spitalul din Armutli, nu departe de Dobrici (în România nouă), ambulanța sanitară română a găsit pe soția medicului bulgar al acestui spital împreună cu trei copii mici și golași din pricina mizeriei de nedescris, în care trăiau dela plecarea în război a medicului bulgar. Medicul lipsia de unsprezece luni din Armutli și de opt luni soția lui nu mai primise nici o veste dela bărbatul ei, așa că nu mai știa, dacă se află în viață sau e mort. Mizeria din casa medicului a înduioșat mult pe medicii români, cari au făcut numai decât o colecție printre ei și au încredințat femeii suma de patru sute de lei, ca să-și aline suferințele.

Turcul din regimentul 29 Dorohoiu. La 9 August s'a întors acasă în Dorohoiu (Moldova) regimentul nr. 29. El a fost primit cu cel mai mare entuziasm de populațiunea din oraș, care l-a acoperit cu flori. Între soldații, cari pășiau mândru pe strada principală a orașului, oamenii au văzut cu mirare un soldat în uniformă turcească, cu fes pe cap. Eră Turcul Hasan Echia din Azia mică, rezervist în etate de 35 de ani, care după încetarea întâiului război balcanic venise până 'n Dobrogea, unde auzise, că Turcii trăesc mai bine ca în Turcia. Văzând, că România a declarat război Bulgariei, s'a rugat cu multă stăruință să fie primit și el în armata română. I s'a făcut pe voie și astfel a luat și el parte la campania română. În cele câteva luni, decând e în România, Hasan a învățat binișor românește.

Scutire de timbru. Cu ordinațiunea Nr. 46023—1913 (ministerul de interne și de justiție) toate afacerile de proces a-junse dela judecătoria comunală prin recurs la cea cercuală vor fi pertractate și judecate la aceasta fără să se mai plătească timbre.

Nr. 35

Un băiat vitez (comit. Caraș-Tismoneriu din Ogare de seamă în Severin) căzuse diare. Atunci sare râul umflat de aral dlui Anton Hudupă el băiatul dăia din Lugoj, și-l bian, funcționar primejduindu-și pro-scoate încă viu/ băiat!

asa a treia la trenu-
Vagoan după cum s'a făcut încere-
le accelete clasa a treia la câteva
care cu va, ministrul căilor ferate a
trenuri ac toamnă începând să aibă
hotărât, accelerate vagoane de clasa
toate trsentrucă poporul totuși să nu
a treia, osi ușor de ele, călătoria pe
se poi la un accelerat va costă ca și
clasa sa a doua la un tren personal,
cea pătare. In România nu e așa,
aceo acceleratul clasa a treia e mai
căr mult ca clasa a doua dela cel per-
ef

Cruzimile Bulgarilor contra Turci-
din Bulgaria. Abia au trecut cele din
nă trupe românești Dunărea înapoi, și
ulgarii s'au repezit asupra nenorocitelor
amilii turcești mai ales dela orașe. Nu e
mirare deci, că numai din orașul bulgăresc
Șistov (lângă Dunăre) au fugit peste trei
sute de familii turcești în România, ca să
scape de barbariile bulgare.

Vremuri grele? In comitatul Baci-Bodrog (între Dunăre și Tisa) sunt mulți oameni foarte bogați, cari nu par a simți greutatea vremurilor de-acum. Așa povestesc foile de pe-acolo despre nunta unui pietrar din Topolca, care s'a însurat cu o țarancă bogată. La nuntă au fost invitate 370 de familii. Pentru ospătarea lor s'au tăiat doi boi, cinci porci, două sute de găște și de rațe; s'au mai mâncat o ladă mare de ouă, plăcinte făcute din două sute chilogramme de făină, s'au beut o sută de litri de cafea, 120 de vedre de vin și 50 vedre de bere.

O fată mâncată de un rechin. In Marea-Mediterană și în Oceanuri, trăește un pește numit rechin sau lup de mare. El ajunge o lungime de câțiva metri. In mări sunt și vietăți mai mari decât rechinul, dar nici una nu e așa de primejdioasă ca acesta, care mănâncă și oameni. Rechini de aceștia vin uneori și în Marea-Adriatică până pe la Fiume și Triest. Nu departe de Triest se află pe mare o barcă (luntre mai mare) cu cinci persoane. Nu se știe cum, dar barca s'a răsturnat. Cele cinci persoane nu s'au speriat, căci știind înotă s'au îndreptat spre țărm. Atunci se ivi un rechin, care înghiți pe o domnișoară venită din Viena. O altă domnișoară a leșinat de frică și s'a cufundat. Celelalte trei persoane au scăpat cu totul la mal.

Cinetofonul. Toată lumea cunoaște cinematograful, care ne arată tot felul de întâmplări, de crezi, că sunt oameni vii. Tot așa de cunoscut e fonograful sau gramofonul, care reproduce orice cântare sau vorbire. Din aceste două, vestitul American Edison a compus un aparat nou numit *cinetofon*, care arată întâmplări cu persoane ca și cinematograful, dar persoanele și vorbesc totodată, așa că te crezi într'un teatru adevărat.

Cinetofonul a fost arătat întâia oară în Viena. Nu peste mult va ajunge și în orașele noastre.

Norocul ucigaș. Muncitorul Frant Sappe din Weippert în Bohemia, tată a unsprezece copii, s'a pomenit cu o scrisoare dela primărie, prin care i se vestia, că un neam de-al lui, emigrat la America, a murit și i-a lăsat drept moștenire o avere de două sute de mii de dolari (un milion de coroane). Tremurând a cetit bietul om scrisoarea, apoi a căzut mort la pământ. De bucurie îl lovise guta.

Cum se joacă unii copii. Copiii unor servitori maghiari de pe o moșie de lângă Șimeg (prin Țara-Ungurească) s'au jucat de-a „ucisul porcilor“. Pe o fetiță de patru ani au socotit-o porcul, care trebuie ucis, au trântit-o la pământ, au junghiat-o în câteva locuri cu bricege de doi crețari, au pus paie pe ea și le-au dat foc. Când au observat părinții jocul acesta grozav, eră prea târziu: biata fetiță, amețită de scurgerea sângelui, nu se mai putuse mișca de sub paie și murise înecată și arsă.

Negoț cu — cerșitul. Nu de mult a fost în Cluj târg de țară. Cu prilejul acesta au năvălit în Cluj sute de cerșitori, așa că speriaseră lumea. Poliția a făcut o cercetare, ca să vadă, de unde vine potopul acesta de cerșitori. Iată ce a aflat: câțiva oameni cu avere, dar fără rușine, au strâns orbi, ologi, ciungi, buboși și alți nenorociți și i-au adus în căruțe la Cluj. Aici le-au dat drumul la cerșit. Cerșitorii trebuiau să aducă seara toți banii primiți de pomană la „negustor“, care le da și lor o parte, dar partea cea mai mare o ținea pentru el. Când se termină târgul de țară într'un oraș sau sat, cerșitorii erau duși la alt târg.

Iată cui dăm noi pomană la târguri! Peste tot mila Românului față de acești cerșitori e nepotrivită, mai ales că cei mai mulți sunt mincinoși: nu sunt nici orbi, nici ciungi, nici ologi, ci se prefac numai; chiar și ranele, pe cari le arată câte unii, sunt mincinoase. Mila creștinească trebuie îndreptată către cei săraci din comună, căci nu e sat, în care să nu fie copii orfani, câte o văduvă săracă, bolnavi, cari nu-și pot câștiga cele trebuincioase pentru hrana zilnică nu pentru îmbrăcăminte. Pe aceștia trebuie să-i ajutăm, nu pe șarlatani, dintre cari mulți au mii de coroane avere, dar tot cerșesc.

Ne mai putem plânge de sărăcie? Cu toate că tăbacul s'a scumpit, cu toate că de trei ani locuitorii Ungariei se vaită mereu de sărăcie, statul totuși a încasat în anul 1912 din vânzarea tăbacului (în toate formele) 170 de milioane 522 mii 693 de coroane, cu vre-o 15 milioane mai mult ca în anul trecut! Țigări groase s'au fumat 572 de milioane 879 mii 101, iar țigări de hârtie două miliarde 271 milioane 726 mii 410; tăbac de pipă s'a prefăcut în fum și scrum 19 milioane 92 mii 143 chilogramme. Ne mai putem oare plânge de sărăcie? Mai ales dacă socotim și sutele de milioane date pe rachi și alte beuturi.

Tunelul Mânecei. Intre Anglia și Franța marea se strâmtează formând un fel de canal numit *Canalul Mânecei*. Marea e aici de multeori furtunoasă, așa că cu toată apropierea celor două țărmuri, francez și englez, comunicația nu e așa de ușoară cum ar trebui să fie. Oamenii s'au gândit să îndrepteze acest rău fie făcând un pod lung dela țărmul francez la cel englez, fie un tunel pe sub mare. Nici una, nici alta nu s'a făcut din cauza Englezilor,

cari se temeau, că în caz de războiu cu Franța, armata franceză ar putea năvăli ușor în Anglia. (Decând cu prietinia strânsă între Franța și Anglia, aceasta nu se mai teme de un atac francez, așa că acum e speranță să se facă acest tunel. Inginerii au și început să facă planurile. Când se va face acest tunel, trenurile vor umbla pe sub pământul acoperit de mare, iar deasupra tunelului pot trece vapoarele.

Clopotul din Sevastopol. In anul 1853 Rusia se pregătise de un nou războiu contra Turciei. Armata rusească intrase și în Principatele Române (Moldova și Muntenia), cari pe atunci nu erau încă unite. Dar Anglia, Franța și Sardinia (o parte a Italiei, pe atunci neunite încă) hotărâră să ajute pe Turci și trimiseră împotriva Rusiei o flotă mare de războiu cu foarte mulți soldați. Chiar și Austria își puse în mișcare armata și intră în România, pe care avea de gând să o ocupe. Ea și puse să numere pe toți supușii austriaci, mulți Români de-ai nostri din Transilvania, dar cei mai mulți *Jidanii din România*, cari atunci toți se dau de supuși (Untertan-tărtan) austriac. Austria n'a izbutit cu planul ei cu atât mai neomenos, că Rusia o ajutase în anul 1849 să înfrângă cetele lui Coșut. Armatele franceză, engleză, turcă și italiană au debarcat (s'au dat jos) pe pământul Rusiei și după un războiu îndelungat au cuprins cetatea Sevastopol. Rusia s'a dat bătută. Francezii, al căror împărat eră Napoleon al treilea (un nepot al lui Napoleon Bonaparte) au luat ca pradă de războiu un clopot mare aurit dela o mănăstire de lângă Sevastopol. Clopotul acesta l-au așezat în catedrala din Paris. Acum Francezii, ca să-și arete dragostea față de Rusia aliată, s'au învoit, ca clopotul să fie transportat iară la Sevastopol. Clopotul are o greutate de trei mii chilogramme și un sunet de o dulceață nespusă.

Mâncările Chinezilor ar face pe Eupeni să moară de foame, dacă n'ar avea altele. Noi de pildă credem, că e cu neputință să mâncăm carne de câne (numai printre Nemți se găsesc puțini iubitori de aceasta carne). Chinezii însă au un soi deosebit de câni, pe cari îi îngrașă anume, ca să le mănânce carnea. Carnea de mătă ni s'ar părea nouă, că ar începe să miorlăie în stomacul nostru, dacă am mănâca-o. Chinezii îngrașe mâtele ca și pe câni și carnea de mătă n'ar da-o nici pe carnea de miel. Cloșanul încă e o mâncare plăcută, tot așa broasca, pe care o mănâncă întrăgă, nu numai picioarele de dindărăt. Vermii de mătășă încă sunt pe gustul Chinezilor. E interesant, că toate aceste mâncări sunt astfel pregătite, încât Europeanul invitat la prânz la un Chinez nici că ar bănuî, ce mâncare i se pune înainte. Toate mâncările, Chinezii le fac cu sos și cu orez.

Măsuri contra cinematografelor în Paris. Cinematografele, vederile cărora le cunosc acum și mulți dintre locuitorii satelor, pot să fie de mare folos pentru luminarea minții și pentru cultivarea inimei, când în ele se reprezintă scene de învățătură și de morală. La orașele mari se reprezintă însă în multe cinematografe mai ales crime: furturi, omoruri și alte fărădelegi, cari strică sufletele privitorilor, mai ales ale celor tineri și ale celor îndreptați spre rele. Primăria orașului Paris (capitala Franței) a oprit reprezentarea astorfel de scene.

Regularea nerândurilor de pe Sfântul Munte (Atos). La timpul său am arătat în foaie, că între călugării de pe Sfântul Munte, mai ales între cei rusești, s'au întâmplat lucruri, cari nu sunt de loc sfinte, mai ales bătaia. În Petersburg, capitala Rusiei, se ocupă acum cu ideea de-a forma o comisiune cumpusă din reprezentanții Rusiei, Greciei, României, Bulgariei și Serbiei, care să lucreze un statut nou pentru administrarea mănăstirilor din Sfântul Munte.

Femei soldați. În Anglia se înștiințează an de an tot mai multe femei, cari vor să învețe și ele serviciul militar. Anul acesta vor face deprinderi militare în Anglia vre-o patru mii de femei.

Se 'nțelege, că locul femeii în timp de război e la îngrijirea răniților și în țările culte din apusul Europei, unde nu amenință puhoiul de barbari, femeia cu pușca poate fi socotită ca fătărău. În țările noastre însă nu strică pușca în mână femeii, căci pot să vină vremuri, când și femeia trebuie să-și apere moșia strămoșască, cum a fost în anul 1848, când vrednicele țărance române din Munții-Apuseni au format companii vărând groaza în coșuțiștii, cari au năvălit în munți.

Nu e bine tot senin. Călătorii din țările noastre, unde avem și cer senin, dar și cer înorat destule-ori, spun, că petrecând timp îndelungat prin Italia de mează sau Africa, unde luni întregi nu se vede nor pe cer, se pomenesc cuprinși de o întristare mare, care îi aduce mereu pe gânduri de moarte. Întristarea aceasta e ca un fel de boală, de care nu scapă până nu se înouăază cerul sau până nu pleacă din părțile acelea. Aceasta e o nouă dovadă, că pentru noi nu e nicăiri așa de bine ca în țările noastre românești.

De-ale plevei administrative. Notarul Uifalusi din Vașad (Bihor) a oprit din o sumă de bani trimisă din America de feciorul văduvei lui Todor Pișcovan o sută de coroane pentru nește tulăi, cari nu făceau nici zece cor. Femeia a făcut arătare la Direcțiunea postală din Oradea, care a trimis un funcționar postal la fața locului. Acesta a muștrat aspru pe lacomul notar în fața mai multor țărani, chemați anume în cancelarie, silindu-l să dea femeii banii îndărăt.

Acelaș notar lucrează din răspuțeri pentru înființarea unei școli de îndobitocire a copiilor români.

Pedeapsa cu bătaia în Rusia. Douăzecișipatru de deputați au prezentat în дума (dieta) rusească propunerea, ca cei care fac crime barbare (chinuiesc oameni, animale) să fie pedepsiți cu bătaia, de asemenea bărbații ticăloși, cari trăiesc de pe urma femeilor stricate.

Pedeapsa cu bătaia e introdusă de altminteri de câțiva ani în Danemarca și în Anglia. Mai ales în Anglia s'a dovedit foarte bună față de negustorii de femei, căci aceștia — toți Jidani — se înmulțiseră tare. De când au mâncat câțiva bătaie strașnică, numărul lor s'a împușinat foarte.

Impărțire de bani de hârtie. La stațiunea unui tramvaiu din Neapole (oraș în Italia lângă vulcanul Vezuv) stătea nu de mult un băiat, care împărțea altor copii bilete. El credea, că sunt bilete pentru cinematograful, de fapt însă erau bilete de bancă, adică bani de hârtie. După ce împărțise multe, a venit un polițist, care l-a dus la poli-

ție. Cercetându-se, de unde are bancnotele, băiatul a spus, că le-a găsit pachet pe câmp ascunse la rădăcina unei tufe într'un port-moneu (bughilar). S'a constatat apoi, că nu de mult i se furaseră unei femei peste două mii de lei în bancnote și se vede, că hoțul le ascunsesese deocamdată pe câmp. Din bani nu s'au mai găsit la copil decât nouă sute de lei.

Pedeapsă potrivită. Un American bețiv își prăpădiă banii prin crâjme, ear acasă nu aducea nimic, așa că biata femeie și copiii erau goli și muritori de foame. Femeia s'a plâns judecătorului. Acesta a adus sentința următoare: Până a doua zi să se ducă pela crâjmarii, la cari și-au beut banii, și să se împrumute dela ei cu o sumă îndestulitoare, pentru că femeia și copiii lui să poată trăi până va câștiga eară ceva. De nu va fi în stare să capete bani dela crâjmarii, va intra în temniță, unde va trebui să lucreze până când va câștiga 500 coroane, cu cât e amendat (pedepsit).

Se 'nțelege, că nici un crâjmar nu l-a împrumutat și bețivul ticălos a intrat în temniță, unde trebuie să muncească din greu. Femeia e susținută din fondul orașenesc al milelor.

Căile ferate principale din Ungaria. cari au o lungime de 9948 de kilometri (un km = o mie de metri) au adus în anul 1912 un venit de 461 milioane și 600 mii coroane, cu peste 40 de milioane mai mult ca în anul 1911. Ministrul de comunicațiune a nimerit-o deci cu urcarea taxelor de călătorie pe căile ferate. Rău e numai, că taxele cele mari le plătesc tot cam numai țărani și cei care muncesc cu adevărat, pe când „domnii“ călătoresc sau gratis (pe nimic) sau cu taxa de jumătate.

Biruința creștinismului. Anul acesta se împlinesc 1600 de ani, decând biserica creștină a scăpat de prigonirile păgânilor. În anul 313 împăratul roman Constantin, fiul Elenei, a dat din orașul Milano (Italia) o poruncă pentru întreaga împărăție romană spunând, că de-atunci înainte creștinii să nu mai fie prigoniți. Constantin era încă păgân, dar văzând răspândirea tot mai mare a legii creștine, a cunoscut puterea Domnului Christos. Înainte de moarte s'a botezat și el, ear biserica l-a pus între sfinți, împreună cu mamă-sa Ileana, care era de mai înainte creștină.

Cărți și reviste.

Dacia preistorică de Nicolae Densușianu. După o muncă de zeci de ani, răposatul istoric ardelean Nicolae Densușianu a ajuns în preajma morții sale, să pună sub tipar uriașa lucrare (de peste o mie de pagini), în care se ocupă de istoria pământului românesc înainte de-a apare Dacia, strămoșii nostri și vechii stăpâni ai acestui pământ, în istorie. Densușianu a scos la iveală dovezi, că aici, pe pământul românesc, e țara mamă a popoarelor latine, centrul cel dintâiu al civilizațiunii, unde s'a înghebat întâia organizare de stat, unde s'au ocupat mai întâiu cu lucrarea metalelor și s'au alcătuit cele dintâiu forme religioase mai înalte. Dl Dr. Istrati a spus într-o ședință a Academiei Române, că aceasta lucrare e una din cele mai mari opere, de nu cea mai însemnată, pe care a scris-o până acum o pedină ținută de mână unui Român.

Recomandări

crarea aceasta pe tot dinadinsul lustre dela sate. Urbiotecilor noastră costă 30 cor. și s'ar trimis franco Asociațiune din Sibiu comandă dela

Poșta Românească și a Administrei.

Ioan Morar în Sasca. dovedește o inimă caldă românoarea d-tale pentru aceea trebuie neamului pricepere prințând ea ceea ce s'a mai spus. Dar cu timp încoace, o lăsam de-ocamde de un publicată.

Pavel Siclovanu în C. M. știrea trimisă, deși a fost foarte pentru lucru să nu uitați însă: E rușine. Un menită pentru un Român, să întrebi poamele străine ale comunelor românești numărul românesc numai nume românești.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după calendarul ve-

25 August: Beba-veche, Gherghio-Miclăuș, Jombolia, Simand.

26 August: Buteni, Dezna, Orczido.

27 August: Ciuc-Sepyc, Făgăraș, Macfalău, Mocrin, Panticiou, Turda.

28 August: Spermezău, Vurmloc.

29 August: Cehul din Selagiu, Drașeu, Székely-Cristur, Zam.

30 August: Tășnad.

31 August: Oradea-mare.

1 Septembrie: Chichinda-mare, Gyertyámos, Hidegkut, Pecica-maghiară (com. Arad), Sibiu.

2 Septembrie: Eperjes.

3 Septembrie: Cața, Görgeny, Murăș-Orga.

4 Septembrie: Baia-de-Criș, Marcod, Orșova.

5 Septembrie: Brad, Cacova, Panciova.

6 Septembrie: Ciachi-Gârbău, Lupșa, Pojon.

7 Septembrie: Argiehat, Capolnaș, Cernatu.

În aceste zile se țin în comunele de mai sus târgul de mărfuri, pe când târgurile de vite, cai, oi, porci, etc. se țin, ca de obicei, cu 1—2 zile mai înainte.

Sprîjiniți comercianții români! În portul Fiume e băcănia cea mare (prăvălie de coloniale) a Ardeleanului nostru, dl F. A. Degan. Nicăiri nu se capătă ciaiuri, cafele, rumuri, fructe din țările calde așa de proaspete și de lesne ca acolo, unde se descarcă mereu din vapoarele, cari le aduc. Cereți prin o cartă postală de 5 bani Prețul-Curent și vă veți convinge. Adresa e: F. A. Degan, importator de cafea și tea, Fiume, Postafiok Nr. 163.

Aviz.

Abonați „Foaia Poporului“ de acum până la anul nou cu 1 cor. 60 b. — La cerere se trimite ori cui **numeri de probă gratis.** — Scrie pe o carte postală!

Toți abonații, când trimite bani sau alte scrisori, sunt rugați a ne scrie și numărul de pe fașia sub care primesc foaia. Asta e de lipsă pentru orientarea noastră asupra mai multor lucruri.

Nr. 35

deschis.

pesta. L. Olariu, oficiant
Din când în când multe lipsuri ale
în minia sate, a deschis în Buda-
Român de informații, voind în felul
pesta în ajutorul celor cari nu voiesc
acest de agenți. Ii sfătuim pe cei
a fi a-și cumpără motoare bune, ori
cari ori alte mașini, cari au ceva de
v'au au v'ro cauză în ministeriu,
v'apsă de v'ro un împrumut ori cari
ca afaceri în Budapesta, — să-i scrie
ariu, căci vor fi îndreptați spre
vor primi deslușiri corecte. — La
a trimite gratuit planuri de mori, ca-
ge de motoare și de alte mașini. —
comandăm pe dl Olariu, căci îl cu-
stem de om corect. Adresa: L. Olariu,
dapest II, Margit-körut 11.

Prețul bucatelor

In SIBIU la 2 Septembrie st. n.

Grâu	Cor. 17,20	până 20,50	de hectolitru
Săcară	—	—	—
Orz	9,60	10,80	—
Ovăz	5,60	7,—	—
Cucuruz	13,60	15,—	—
Cartofi	3,—	4,—	—
Fasole	—	—	—
Făină Nr. 8	35,20	35,20	la 100 chilo
„ 4	34,40	34,40	—
„ 5	33,80	33,80	—
Slănină	154,—	170,—	—
Unsoare de porc	170,—	176,—	—
Său brut	66,—	64,—	—
Său de lumini	84,—	88,—	—
Său de lumini topit	104,—	104,—	—
Săpun	66,—	66,—	—
Fân	4,—	5,80	—
Lemne de foc neplutite	10,—	10,50	la met. cub.
„ „ plutite	9,20	9,70	—
Spirit rafinat	Cor. 2,10	2,15	la litru „
Spirit rdinar	2,08	2,08	—
Carne de vită pentru supă	Cor. 1,20	până 2,—	la chilo
„ „ friptură	1,60	2,—	—
„ „ vițel	—,90	1,80	—
„ „ porc	1,20	2,—	—
Ouă 10 bucăți	—,57	—,80	—
Un pătrar de miel	—,—	—,—	—
Carne de cal	—,80	1,20	—

In BUDAPESTA 3 Septembrie, n. st.

Grâu de Tisa 78 chilo Cor.	11,12	până 11,27	la 50 chilo
„ 79 „ „	11,25	11,31	—
„ 80 „ „	11,37	11,40	—
Săcară	8,25	8,55	—
Orz	7,12	7,47	—
Ovăz	7,90	8,40	—
Cucuruz	8,37	8,55	—

Prețul banilor in 3 Septembrie, n.

Galbeni	Cor. 11,50	vându
100 Lei, hârtie	92,50	93,30
100 Lei, argint	90,—	92,50
Lire turcești, aur	21,40	21,65
1 funt șterlingi englezești	23,90	24,18
100 marce, aur	117,85	118,25
100 „ hârtie	117,85	118,25
Napoleon	19,04	19,18
100 Ruble rusești, hârtie	252,—	254,—
100 „ argint	242,—	245,—

Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului”.

Nr. 2674/1913 pret.

1220

Concurs.

Devenind postul de viconotar
comunal vacant prin abdicare în co-
muna Tilicske, pentru îndeplinirea
lui prin alegere escriu concurs și invit
pe candidații de notar avalidați con-
form cerințelor legii, de a-și înainta prin
autoritatea lor competentă, cererile
instruate cu dovezile de lipsă, la
oficiul pretorial până în 15 Octom-
vrie a. c.

Szelistye, în 1 Septembrie 1913.

Primpretorul cercual.

Nr. 905/1913

1201

Licitațiune.

Se publică din partea subscrisiei
primării comunale, că la 14 Sep-
temvrie 1913 st. n., la 8 ore di-
mineața, se dă în arândă prin lici-
tațiune publică casa de crîsmă a
comunei Sztrugăr pe 3 eventual 6
ani, începând cu 1 Ianuarie 1914.

Prețul strigării 1604 Cor.

Vadiu 10%.

Numai acele oferte închise se pri-
mesc, în cari se cuprinde declarația
oferentului, că cunoaște condițiunile
de licitare.

Condițiunile mai deaproape se pot
vedea în orele oficioase în cancelaria
notarială din loc.

Sztrugăr (u. p. Felsőpián), la
21 August 1913.

Primăria comunală.

A. Petrașcu
notarG. Vlad
primar s.**Se caută**

o bucătăreasă și o fată în casă mai
în vârstă pentru o familie de două
persoane în București, strada Cosma
Nr. 3. A se adresa acolo pe numele
N. Lupășcu.

1221

Dentist**Virgil Muntean**

SIBIU

Str. Ureznului (Reisnergasse) 17

Pune dințiin cauciuc și de aur cu
prețuri moderate.**Publicațiune.**

Comuna Sadu esarândează pe calea
licitațiunei publice moara comuna-
lă cu 3 petri, pe termen de 3 even-
tual 6 ani de zile.

Licitațiunea să va ținea în 22
Septembrie 1913, la 9 ore a. m.
în cancelaria comunală din Sadu.

Prețul de strigare 2000 coroane.
Vadiu 10%. Supra oferte nu să
primesc.

1219

Condițiunile de licitare să pot ve-
dea în cancelaria comunală.

Sadu, în 2 Septembrie 1913.

Primăria comunală.

Nr. 906/1913

1202

Licitațiune.

Se publică din partea subscrisiei
primării comunale, că la 14 Sep-
temvrie 1913 st. n., la 8 ore di-
mineața, se dă în arândă prin lici-
tațiune publică casa de moară a
comunei Sztrugăr pe un interval de
3 ani, începând cu 1 Ianuarie 1914.

Prețul strigării e 1203 Cor.

Vadiu 10%.

Numai acele oferte închise se vor
lua în considerare în cari se cuprin-
de declarația oferentului, că cunoaște
codițiunile de licitare.

Condițiunile mai deaproape se pot
vedea în decursul oărelor oficioase
în cancelaria notarială din loc.

Sztrugăr (u. p. Felsőpián), la
21 August 1913.

Primăria comunală.

A. Petrașcu
notarG. Vlad
primar s.**Moară cu aburi**

aranjată complet, cu două părechi de
petri, mașină de aburi jumătate sta-
bilă, sistem Höcker 15,5 metri loc
pentru încălzit, 7 atm. presiune, pro-
bată și în stare foarte bună, e de
vânzare pe lângă un preț foarte ief-
tin. Mașina de aburi se poate vinde
eventual și singură. Amănunte se pot
afla la Ioan Schieb, birou tehnic în
Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 8.

1130

Publicațiune.

Biserica gr.-ort. din Ilimbav, cercul
Nocrichului, dă în arândă moșia
sa de 390 jugăre de pe hotarul co-
munei Nocrich și Chirpăr numit An-
drochel, ca să se păguneze cu oi,
începând dela ziua Crucii 14 Sept.
c. v. eventual și mai curând până
la 31 Decembrie 1913. Condițiile
esarândării să pot afla la oficiul pa-
rohial. Ziua de licitație se va ținea
în 8 Septembrie v. a. c. în edifi-
ciul școalei din loc. Acest complex
de moșie comasat să dă la dorință
și tot laolaltă și în două părți. Pe
moșie este o casă și 2 șopuri precum
și o fântână.

1228

Oficiul parohial gr.-ort.

Ioan Alexandru
paroh.**Mare succes**

au inseratele în „Foia Popo-
rului” unde sunt cetite de mii
de persoane de pretutindenea
din toate țările și din toate cer-
curile sociale, atât inteligentă
cât și popor.

De aceea „Foia Popo-
rului” este cel mai potrivit organ
pentru publicarea a tot felul de
inserate: pentru ocuparea sau
căutarea unui post, apoi pentru
vânzări, arândări, cumpărări, de-
schideri de prăvălii și alte insti-
tuțiuni, cum și anunțarea a tot
felul de mărfuri și articli ce tre-
buesc persoanelor singuratice sau
în familie. — Informații asupra
prețului inseratelor se dau cu
plăcere la

Administrația

„FOIA POPORULUI”

După cum susține
știința de azi, Odol
e dovedit ca cel mai
bun mijloc pentru
dinți și gură.

Prețul: sticlă mare K2—
mică „ 1—20**In cost și cvartir**

se primesc băieți de școală din fa-
milie bună în Sibiu, Rosmaringasse
Nr. 11. De asemenea se dă și vipt
pentru domni inteligenți.

1225

Doi învățăcei

se primesc la Johann Méhes mă-
iestru covaci în Sibiu, strada Ocnei
(Burgergasse) Nr. 41.

1227

Se caută un morar

care să poată conduce și motorul cu
oleu brut și moara cu sate. A să
adresa la D. Munthiu, notar în
Reciu, Szebenrecse), p. u. Szászorbó

1167

Schimbare de local.

Aduc la cunoștința onoratului public, că prăvălia mea de
carnățării din Sibiu strada Măcelarilor Nr. 21, mi-am mutat-o
peste drum în

Strada Măcelarilor 14

(lângă postă)

și rog onoratul public a mă împărtași ca până acum și mai
departe cu aceeaș încredere la comande și cumpărări.

Cu toată stima

1226

FRANZ SERFÖZÖ

Pastă de dinți

KALODONT

Apă de gură

1044

CASSA DE PĂSTRARE (REUNIUNE) ÎN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște primește

depuneri spre
fructificare cu **5 și 5 1/2 %**după mărimea sumei și termenul de abdicere.
Darea de interese o plătește institutul.

Direcțiunea

1123

Desfacere totală!

Subscrișul aduc la cunoștința domnilor comercianți de
pe sate, că-mi desfac cu prețuri reduse

prăvălia mea de mărfuri de ferărie

din care motiv rog pe susnumiți domni a grăbi cu coman-
dele lor. Prăvălia aceasta aș preda-o chiar așa cum se
află de prezent. — Viitor sigur și poziție bună în centrul
pieței din Săliște.

Ioan St. Steflea

1209

în Săliște (Szelistye, Szeben megye)

Bentură es-
celentă și cu
gust bun care
produce
sânge. — Re-
comandă de
medici contra
boalei de
anemie, lip-
să de sânge,
nervositate,
reconvales-
cență. Influen-
tează producerea sângelui, in-
tărind mușchi și nervii, dă apetit
fără a avea ceva urmări neplăcute
asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari Cor.
350, una mică Cor. 2—. Se capătă
în toate apotecele.

Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,
apotecar în Sibiu.

In cost și cvartir

la o doamnă singură se primesc eleve
dela școala comercială, eventual cari
sunt în vrun contoar sau băieți de
școală mai mari din familie mai bună.
A se adresa: Sibiu, strada Rațel-
lor (Entengasse) Nr. 9, Etagiul I

1203

Cele mai frumoase

Ilustrate

Vederi din Sibiu, Porturi națio-
nale, ilustrate artistice și pentru
orice ocazii, apoi

Hărți pentru
scrisori

dela cele mai simple până la
cele mai fine și mai moderne, în
diferite calități și colori moderne
se află, cu prețuri ieftine, la
Librăria dela

Foia Poporului

Sibiu

Strada Măcelarilor Nr. 45.

Probați numai odată și vă veți
convinge.

Institut pentru
cursuri de științe comerciale

de Frideric Mester propieta-
rul celei de mai înainte peste
granițele Europei cunoscuta Aca-
demie comercială în Lipsa. Pros-
pecte gratis trimite Direcțiunea.

Nu uita

stimate cetitor, — la comande
sau tot felul de alte cum-
părări făcute în urma unui
inserat cetit în foia noastră,
— a aminti și spune, că des-
pre lucrurile comandate sau
cumpărate ai cetit în inseratul
din „Foia Poporului“.

Prin aceasta contribuți și D-Ta
la răspândirea și lățirea foii
noastre, iar pe altă parte vei
fi servit de grabă, fără ca acea-
sta să te coste ceva mai mult.

Un învățăcel

so primește imediat în prăvălia de
Coloniale, Manufactură și Haine la
Ilie Martin în Săliște (Szelistye
Szebenmegye). Sunt preferiți aceia cari
știu ceva nemțește sau ungurește.

1213

Căsătorie.

O fată din Mărginime, cu avere
de 3000 cor., caută cunoștințe unui
meseriaș de vro 28—30 ani, spre a
se căsători. Sorisori sunt a se adre-
sa la administrația „Foii Poporului“,
de unde se vor trimite respectivei.

1216

Renum universal

are ciasul de buzunar marca
„Sirena“, 14 cor. aur ame-
rican double, anker-remontoir
ce merge 36 de oare. Prin
cumpărarea întregii produ-
ceri din aceste ciasuri, mă
aflu singur în poziție a putea
oferi pentru prețul grozav de
ieftin de 4 cor. 90 bani aces-
t cias, care posedă un me-
chanism prima elvețian, astfel
că nici nu se poate deosebi de nu cias de aur, ce
costă 100 cor. Pentru mersul regulat garantez 5 ani.
1 bucată 4 cor. 90 bani, 2 bucăți 9 cor.
50 bani. Mai departe oferz un cias Gloria, de ar-
gini, pentru buzunar, cu 3 cor. 60 bani. La orica-
re cias se alătură în cinste un lanț elegant aurit.
Nu e nici un risic. Schimbarea e permisă sau se
dau banii înapoi. Tăimțirea cu rambursă prin

S. KOHANE, export de ciasuri
Krakau, Sebastiangasse Nr. 15.

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 188

Postsparcassa ung. 2

Banca generală de asigur

societate pe acții în Sibiu—Nagysza
este prima bancă de asigurare ro-
mânească, înființată de instituțiile
financiare (băncile) române din Tran-
silvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA

directorul executiv al „Albinei“
și prezidentul „Solidarității“

Banca generală de asigurare

face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări
asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asi-
gurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.
Toate aceste asigurări BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE
le face în condițiile cele mai favorabile. Asigurările se pot face
prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de
încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau
gratis și imediat

Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legă-
tori — pot fi primite oricând în serviciul societății

BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE

dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deo-
sebi că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate
de asigurare. Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

Banca generală de asigurare

Sibiu-Nagyszeben — Edificiul „ALBINA“

Deosebite noutăți

pentru sezonul de toamnă în

stofe de lână și de mătăsă pentru costume, haine,
mantale și bluze, samete și scalskin, pelușe pentru
costume, haine și mantale, precum și samete pentru
bluze în cel mai fin desin, flanele, barchete, pânze
și bumbac, lepedeie, toți articlii de lipsă la decora-
țiuni pe haine și la croirea lor, îndeosebi mare ale-
gere în dantelerii și stofe cu broderii

□ Prăvălia de modă □

Rudolf Trentina

SIBIU

Strada Cisnădiei Nr. 25

1218

Toate cele de lipsă pentru mirese

Articlii cu blănuri (altrele piei), jupane, strimfi

Deosebiți articlii de modă pentru domni

La „Croitoria universală“

I. PETRAȘCU

SIBIU

Strada Cisnădiei Nr. 30

TELEFON
Nr. 172TELEFON
Nr. 172

PREMIAT:

Expoziția internațională de
modă — Paris 1911 — Grand
Prix și medalia de aur
Expoziția universală din
Roma 1911 — Grand Premio
și medalia de aur

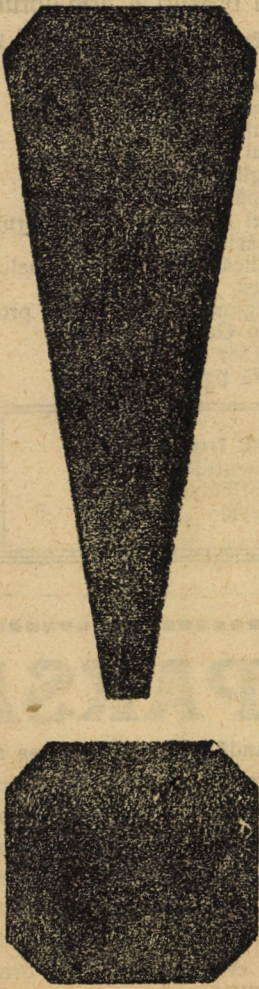
Aduc la cunoștință on-
public, că în atelierul
meu de primul rang,
primesc și execut tot
felul de haine, atât ci-
vile cât și militare, pre-
cum reverenzi pentru
preoți. — Pe mușterii
din provincie, cari voese
a-și comanda haine,
când sosesc la Sibiu, îi
rog să mă cerceteze în-
dată dimineața, ca apoi
încă în decursul zilei
să poată și proba hai-
nele în caz de lipsă.

Pentru sezonul de pri-
măvară și vară tocmai
acum mi-a sosit o mare
alegere de stofe en-
gleze și indigene. Croi-
ală cu gust și după ul-
tima modă, garantând
pentru orice lucru. —
Bărauri preotești negre,
vinete și roșu se pot
comanda și cu poșta.

Serviciu solid și grab-
nic. — Prețuri mede-
rate. — Sprijiniți in-
dustria română!

Tot felul de recvisite de scris

se află și se pot comanda dela

Librăria „Foaia Poporului”

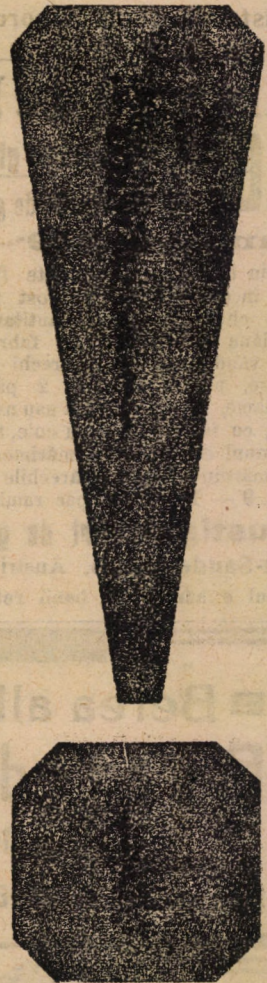
și anume:

Diferite libele, cerneală, condeie (tocuri), penițe, calimare, ceruse, gumi, liniale etc. etc.

■ ■ ■

Mare alegere în ilustrate frumoase

Porturi naționale, vederi din Sibiu
Ilustrate artistice colorate etc. etc.

Tot felul de recvisite de școală

Vinuri excelente

se află de vânzare pe lângă cele mai ieftine prețuri la prăvălia mare de vinuri

J. Schultz SIBIU, Berggasse 2
(colțul străzii Șaguna) Telefon Nr. 235

Uleiul pentru urechi

a lui Dr. G. Schmidt, medic legist și militar, vindecă repede și perfect surzenia cronică, durerea de urechi, vâjărit și alte boale de urechi și în cazuri învechite. O sticlă e 4 cor. și să poată căpăta la: Farmacia orașului (Stadt-Apotheke) în Timișoara (Temesvár) vis-à-vis de biserica seminarului.

Ne mai pomenit!

600 bucăți împreună cu un orologiu de buzunar numai cu K. 5-50.

Un orologiu de buzunar din argint-Gicria, Anker-Remontoir cu miștar, împreună cu un lanț aurit, cu garanția de trei ani, un ac excelent de cravată cu similit. briliant, un inel aurit cu piatră imit. pentru domni și dame, 1 garnitură minunată de bumbi de manșete, de guler și de piept, gar. 3% aur dublu 6 buci batiste, de înveritabile, reevizite de serie eleg. de nikel pentru buzunar, 1 oglindă de toaletă excelentă în etui, 72 buc. penițe engleze de cancelarie, un album cu cele mai frumoase chipuri din lume, și încă 400 diverse obiecte, nelăscunjurate de lipsă în casă. Toate la oală cu orologiu cu tot care singur are valoare după coșt numai Cor. 5-50. Expediție per rambursă prin casa de export

H. SPINGARN, Cracovia, Nr. 136.

Nenumărate scrisori de mulțumită și comenzi nouă primite. Pentru cele ce nu convin trimite banii numai decât retur.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Alles echter Balsam aus der Schulaengst-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Se folosește: la femei cari lăptescă, la pornirea lapelui, împotriva împetirii peptului, la orban, inflamație de picioare sau de os, rani, picioare umflate și la mănecarea osului; apoi la rani de sabie, împunsături, împuscături, tăieturi și sdruncinări, precum și la înălțurarea din corp a obiectelor străine, ca: sticla, tanduri, pietriș, alicie, spini etc., la tot felul de umflături rani, carbunc, chiar și la cancer (rac); la negei pe mâni sau la picioare, beșici, rani la picioare, rani de arsuri, la slabire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri de urechi etc. etc. 2 cutii costă K 3-60, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu rambursă. Se capătă la apotecarul Török Jozsef în Budapesta și în cele mai multe apotece din țară. En gros se află la drogeriile: Thalmayer și Seitz, Erezli Hochmeister și Frații Radanovits în Budapesta. Unde nu e depozit să se comande direct dela:

A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA (lângă Rohits-Sauerbrunn).

Singura veritabilă

Alifie-Centifolia a lui Thierry

Împiedică și oprește înveninarea sângelui. Face de prisos operațiile.

Mobile moderne.

În toate stilurile, cea mai solidă executare pe lângă garanția

recomandă

284

EMIL PETRUȚIU

fabrică de mobile

SIBIU, Str. Sării (Salzgasse) 37

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cum-părare.

Primesc și execut toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi.

„Compagnie Generale Transatlantique”

Linia Franceză

Linie regulată directă de vapoare repezi =

Havre-Newyork și Canada

preste Basel (Elveția) și Paris

1105

Cancelaria: BUDAPEST, VII, Baros-lér 15

Telefon: József 14-97

O trăsură

puțin folosită, dar în stare bună, e de vânzare pe lângă un preț moderat. Reflectanții să se adreseze la Administrația „Foil Poporului“.

Atențiune!

50.000 părechi de ghețe!
4 părechi de ghețe
numai Cor. 9.—

Din cauză că mai multe fabrici mari au încetat plățile, am fost îndemnat a cheltui o mare cantitate de ghețe adânc sub prețul de fabricare. Deci eu vând fiecare 2 părechi ghețe cu șinoare, pentru domni și 2 părechi pentru dame, de piele brună sau neagră, galosată, cu talpă bătută cu euic, foarte eleg. fasonul cel mai nou, mărimea conform numărului. Toate 4 părechi costă numai K 9.— Trimiterea per rambursă.

S. Lustig, export de ghețe

*Neu-Sandez, 54/p, Austria.

Schimbul e admis sau banii retour.

Nici odată în viață!

De necrezut!

700 bucăți numai Kor. 3'90

Un cias aurit minunat precision Anker, ce merge 36 ore regulat, dimpreună cu un lanț, pe lângă 3 ani garanție, 1 cravată modernă de mătăasă, 3 buc. batiste fine, 1 inel pentru domni cu imitație de peatră scumpă, 1 spiț pentru țigărete cu peatră scumpă, 1 broșă de dame (noutate), 1 oglindă de buzunar frumoasă, 1 portmoneu de piele, 1 briceag elegant, 1 păreche de bumbi de maujete, 3 bumbi pentru cămăși la piept, aur double cu patent, 1 album cu 36 ilustrate foarte frumoase, 5 obiecte de ris și petreceri pentru tineri și bătrâni, 1 carte pentru compus scrisori, 20 obiecte de corespondență și încă 600 diferite obiecte folosite, cari sunt neapărat de lipsă în casă. Toate la oaltă cu cias cu tot, care singur e vrednic prețul acela, costă numai Kor. 3'90. — Trimiterea se face cu rambursă prin

Wiener-Warenhaus

F. Windisch, Krakau, Nr. R/15.

NB. Ce nu convine, se retrimite banii.

Carte nouă:

ANECDOTE

cu un adaos! „Insemnări autobiografice“

de
Teodor V. Borza

1150

Variatul și bogatul cuprins al acestei broșuri e următorul:

În loc de prefață
Din viața preotului Teodor V.
Borza, autobiografie
Ris căscat
O predică frumoasă
Reamintire din anul 1842
Sasul și Românul
Solerul la Milenju (1897)
Popa săsesc și predică
Sasul și boii
Un voinic cu alt voinic
Solerul la vânat
Sasul curajos
Cula merge la peșit
Cula iarăși la peșit
Un toast, ținut la adunarea des-

părământului Asociațiunei la
Mediaș, în 28 August 1898
Un mire cinstit în coteț
Tiganul cinstit
Tiganul vânător
Tiganul husar
Nădragii Tiganului
Sasul păcurar
Tiganul cărturar — Păscălerul
Îngropăciunea Valvodului
O predică pe un vârf de salcă
Un toast
La Sângiorz, gratulare d-lui pro-
topop Georgiu Simu
Un peșitor surd
O nuntă țigăneasă

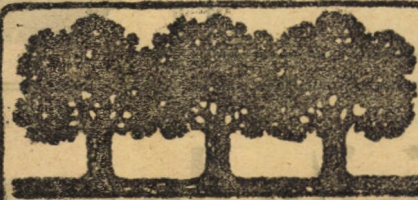
Se poate procura cu prețul de 50 bani, trimisi înainte, dela Librăria „Foil Poporului“ în Sibiu, precum și dela autor în Boarta (Mihályfalva) u. p. Șekca mare (Nagyselyk)

Berea albă și neagră din Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la oraș cât și la sate

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cum-părătorii se înmulțesc mereu

ANDREAS PAKSA

turnătorie de metal și artă
SIBIU

Str. Margarethen 18

Liferare promptă și lucru solid! — Prețuri ieftine!

se recomandă pentru executarea a tot felul de greutăți (măsurii), pompe pentru bere, pipe pentru buți de vin, mașini pentru stropirea vilor, clopotele pentru vite, pisăluguri din aramă, părți întregitoare la orice fel de mașini, precum și tot felul de lucrări, ce se țin de aceasta branșă.

Editura:
Foaia Poporului

Editura:
Călințarul Poporului

TIPOGRAFIA POPORULUI

Strada Măcelarilor 12 ■ SIBIU ■ Fleischergasse Nr. 12

execută grabnic tot felul de tipărituri

pe lângă prețurile cele mai moderate

iar în Librărie se află o foarte bogată alegere de
Ilustrate
pentru toate ocaziunile

Bilete de vizită
în cel mai modern stil

Hârtii de epistole
în diferite prețuri și calități

Bilete de logodnă
Bilete de cununie
dela cele mai simple până în cele mai fine

În dumineci și sărbători e deschis până la 10 ore a. m.

Cel mai vechiu și mai mare institut financiar românesc din Austro-Ungaria

Filiale: Brașov, Bozoviciu, Elisabetopole, Lugos, Mediaș și Mureșosorheiu

„ALBINA“

Agenturi: Orșova, Sânmărtin, Sânmiclăușul-mare și Șeica-mare □□□□□

institut de credit și de economii în Sibiiu

Capital societar . . C 6,000.000
Fonduri de rezervă și penziuni . . . „ 2,350.000
Portofel de cambii „ 17,700.000
Imprumuturi ipot. „ 12,400.400
Depuneri spre fructificare „ 24,500.000
Scrișuri fonciare în circulațiune . . . „ 10,000.000

Primește depuneri spre fructificare cu

5—5½%

după terminul de abdicere plă-tind însuși **darea** de interese

execută **asemnări de bani la America** și îngrijește încasări de cecuri și asignațiuni asupra oricărei pieți, mijlocește tot felul de afaceri de bancă. — Orice informațiuni se dau gratis și prompt atât de Centrala din Sibiiu, cât și de filialele și agenturile institutului.

Direcțiunea.

Endovic Ferencz

erolitor de bărbați
SIBIU, strada Cismădiei Nr. 12
recomandă p. t. publicului
cele mai bune stoffe de
primăvară și vară în mare
asortiment.

Noutățile

sosite chiar acum, pentru haine
de bărbați stoffe englezești,
francezești și indigene, din
cari se execută după măsură cele
mai moderne vestimente precum:
Sacko, Jaquete și haine de
salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune
merită noutățile de stoffe pentru
pardisiuri și „Raglan“, cari
se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverențelor con-
fecționate în atelierul meu, îmi per-
mit a atrage deosebită atențiune
a On. domni preoți și teologi ab-
solvenți. — În cazuri de ur-
gentă confecționez un rând
complet de haine în timp
de 24 ore. — Uniforme pentru
voluntari, cum și tot felul de articl
de uniformă, după prescripțiile cro-
tura cea mai nouă.

100.000 oroloage!

Din cauza războiului balcanic
sunt silit a pune în vânzare
100.000 oroloage din argint imi-
tat cu mașinărie Anker-Re-
mont, excelentă așezată în Ru-
bine, care au fost designate
pentru Turcia, prelângă prețul
de batjocură de 3 Cor. bucata, 2
buc. Cor. 5*80, 5 buc. Cor. 14—
10 buc. Cor. 27. — Așadară
nimenea să nu înțeleasă această ocaziune de a-și
comandă acest orologiu excelent și într'adevăr de
jămătate cinstit. Comandă numai decât, pentru că
în scurt timp vor fi toate vândute, 3 ani garanție
în scris. Trimiterea pe lângă rambursă prin

Uhren-Exporthaus S. Lustig
Neu Sandez 6/24.

Oameni slabi fie tineri sau bătrâni!

Nu disperați!
L'am descoperit!
Aparatul meu „H“
înlătură imediat
slăbiciunea voas-
tră bărbătească
(impotență nen-
răstenică). Nici un
remediu intern, nici
un medicament! Ce-
reți prospectul meu în
limba germană, ada-
ogând la scrisoarea
d.-v. 40 filer în mărci

postale. Adresa: „NOVA MECHANIKA 115“
Postfach 40 — Budapesta — Hauptpost
Correspondență numai în limba germană sau
maghiară. 1157

Apa minerală
= naturală =

„HEBE“

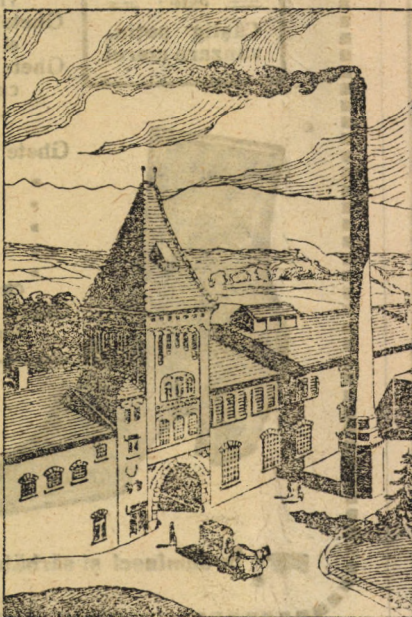
din Sângeorgiul-român

Această apă minerală alcalină muratică bogată în acid carbonic natural se întrebuințează cu
străduție succesivă de vindecare: 1. la boale acute și cronice de stomac și intestine; 2. la dispep-
sie nervoasă; 3. la boale cronice de ficat, ier, splină și rărunchi; 4. la rachitism, osteomielită,
osteoporoză; 5. la catarh de vezică și rărunchi; 6. la haemorrhage; 7. la boale catarhale de
laringe și plămâni. Ca apă de masă are un gust plăcut și amestecată în egală cantitate cu aco-
rează vinul. E un bun mijloc profilactic contra epidemiiilor. Această apă minerală are aceeași
eficiență ca apele minerale din Vichy, Fachingen, Gleichenberg, Billin, din Málnás, Bicszád.

Prețul apei per litru 24 fileri, — sticlele goale se socotesc
cu 16 fileri și tot așa se reprimesc. 1145

Depozit general pentru **N. ONIȚIU,** Sibiiu,
Sibiiu și jur la băcănia strada Măcelarilor

Hagerbräu

FRĂȚII HAGER
= Bererie în Sibiiu =

recomandă escelețele și durabilele
Beri pentru export

Bere albă Lager
și
Bere Bock

Serviciu cu prețuri moderate!!!

Hagerbräu